

Imeř

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

ROČNÍK VI.
1946.

ČÍSLO

4

REVUE SMER.

Redaktor: Prof. Dr. INOCENT MÜLLER, OP.

Redakcia a administrácia: KOŠICE, Mäsiarska ul. 6.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin.

Z á v i e r k a č í s l a d o 5. v m e s i a c i.

PREDPLATNÉ na rok 80,- Kčs; bohoslovci a študenti 40,- Kčs.

Č í s l o š e k u R E V U E S M E R : 6 1 8 1.

OBSAH:

CESTY. Strana:

† P. Mag. Eduard Hugon, OP.:
Duchovný život podľa svätej Kataríny Sienskej --- 145.

Dr. Inocent Müller, OP.:
Duchovný boj --- --- --- --- --- --- --- 150.

Viliam Hořka:
Kristus žijúci v nás --- --- --- --- --- --- --- 157.

Juraj Macák:
Križ a otázka šťastia --- --- --- --- --- --- --- 161.

Štefan Mikuš:
O pohanskej viere našich praotcov --- --- --- --- --- --- --- 171.

Ján Haranta:
Krstnému synčekovi --- --- --- --- --- --- --- 178.

NAŠE NÁDEJE.

Marcel Horniak:
Cieľ správnej lásky --- --- --- --- --- --- --- 179.

DO VÝŠAV. --- --- --- --- --- --- --- 185.

ZIVOT. --- --- --- --- --- --- --- 186.

LITERATÚRA. --- --- --- --- --- --- --- 192.

Duchovný život

podľa svätej Kataríny Sienskej.

† P. Mag. Eduard Hugon, OP.

III. Múdrost.

Katarína opisuje všeobecnú úlohu prvej zo základných stností, vraviac, že nemôžeme viesť iných, jestli nevieme viesť seba samých. Predkladá jemnú, ale prenikavú psychológiu, ako sa má spravodlivý viesť: „Svetlom rozumu riadi tri schopnosti svojej duše a týmto riadením spravuje celý svoj život, spravodlivo v každom čase, na každom mieste a vo všetkých okolnostiach. Riadi svoju pamäť, ktorá pamätá na božie dobrodenie a na svoje chyby voči najvyššiemu dobru. Riadi svoj rozum, aby videl lásku, prostredníctvom ktorej Boh mu dal milosti a aby poznal náuku jeho pravdy. A riadi aj svoju vôľu, aby milovala nekonečnú božiu dobrotu, ktorú vidí a poznáva svetlom rozumu. A poznávajúc, že Boh má byť od nás a od všetkého stvorenia milovaný z celého srdca, z celých síl, *poukazuje na sudcovskú stolicu svojho svedomia*, aby zaplatil spravodlivosťou smyselnosti, keď sa dvíha proti tomuto sladkému a cieľavedomému riadeniu.“

Potom svätica prechádza na skromnosť, ako dcéru lásky a spoločnicu múdrosti.

Skromnosť usmerňuje lásku voči bližnému, usmerňuje a riadi dušu v zachovávaní a šírení tejto lásky, v usporiadaní pokornej, vernej a stálej modlitby. Usmerňuje a riadi telo; vyslobodzuje telo zo všetkých rozkoší a celému telu určuje poriadok, aby bolo miernené. Ctnosť skromnosti riadi aj pokánie, ktoré sa má užívať ako prostriedok.

„Musíme sa ponáhľať na širokú cestu ctností, aby sme po nej viedli aj iných, drviac po čiastkach vlastnú vôľu. Keď máme ctnosť skromnosti, dokážeme to. Ináč nie!“

IV. Vôľa.

Je veľmi zaujímavé a uchvacujúce, že svätica nám hovorí o slobodnej vôli, ako o silnej zbrani, ktorú ani diabol, ani stvorenie neporazí. To je príčina slobody, o ktorej Boh povedal: „Stvoril som Ťa bez teba, ale nespasím Ťa bez teba.“

Boh chce, aby sme užívali zbraň, ktorú nám sám dal a ktorou by sme sa obránili proti útokom nepriateľa, hlavne proti trom: proti svetu, telu a diablu. Ak človek neodloží brnenie — čo by znamenalo vydávať sa dobrovoľne do rúk diabla — nikdy nebude premožený. Sloboda, ktorá koná, čo chce, odrazí útok bez zranenia, lebo hriech sídli vo vôli.

Vôľa dosiahne konečného vrcholu vytrvalosťou. „Listy“ zdôrazňujú vytrvalosť a jej podmienky, a to v boji aj v pokušeniach. Je potrebný pancier spravodlivej lásky, ktorý by chránil proti mnohonásobným útokom sveta, proti pokušeniam diabla, proti útokom našej slabosti v boji proti duchu. Na pancieri má sa nosiť drátová košeľa s odznakom zbrane farby červenej, čo znamená krv Krista ukrižovaného, spojenú, preniknutú a smiešanú s ohňom lásky.

„V tejto krvi máš byť zahalený, chcem povedať, že ju máš vyznať pred celým stvorením a nie skrývať; vyznať ju dobrými a svätými skutkami a jestli je treba, aj slovami.“

K obrane potrebuješ aj rukavice; a jestli sa dostaneš medzi dvojaké ostrie: medzi ostrie nenávisti a lásky, miluj ctnosť a nenávid hriech. Ostrím nenávisti premôžeš svet, nenávidiac jeho slávu, radosť, krásy, prázdnoty a jeho nekonečnú rozkoš.

Pred okom rozumu máš držať vždy Krista ukrižovaného, hľadajúc slávu v pohrdaniach a námahách... Taký je spôsob na dosiahnutie dokonalej otnosti, víťazstvo nad slabosťou a vytrvalosti až do smrti.

VI. Poslušnosť.

Všimnime si hneď na začiatku príklad, ktorý uvádza svätica: „V poslušnosti je zlomený hriech, lebo stvorenie zachováva rozkazy zákona. Neposlušnosťou stvorenie uráža Boha, lebo prestupuje príkazy a koná to, čo je zakázané; tým rodí v sebe smrť a tiež koná to, čomu Kristus vyhýbal a vyhýba tomu, čo Kristus konal.“

Sú rôzne druhy poslušnosti. Je poslušnosť všeobecná, ktorá zaväzuje každého. Je poslušnosť, týkajúca sa len tých, čo sa viažu sľubom dokonalosti plniť rady evanjelia tak vnútorne, ako aj v skutkoch. To su rehoľníci.

Poslušný sa nemusí báť nijakého úskalía. Poslušný je šťastný, lebo nevesluje vlastnými silami, ale silami rehole. „Preto, synovia moji, končí svätica, keď ste vstúpili do loďky svätej rehole, plávajte s priaznivým vetrom opravdivej poslušnosti až do smrti, aby ste bezpečne pristáli v prístave večného života.“

Poslušnosť sa dovŕšuje v plnom podriadení božej vôli. A preto Katarína žiada, aby naša vôľa bola ponorená a premenená v Bohu, vždy ochotná znášať akékoľvek tresty a námahy.

Žiada si nás vidieť „utvrdených v správnej a svätej trpezlivosti, lebo poslušnosť je neoddeliteľná od trpezlivosti a trpezlivosť pochádza z lásky, lebo človek je trpezlivý a poslušný z lásky, pomazaný opravdivou a dokonalou pokorou“.

VI. Trpezlivosť.

Bez trpezlivosti sa nemôžeme páčiť Bohu. Netrpezlivosťou strácame ovocie svojich námah, okradáme dušu o Boha, dávame jej oku-

sovať závdavky pekla a nakoniec ju uvrhneme do večného zatratenia.

Jestvuje všeobecná netrpezlivosť a to u ľudí svetských; tá pochádza z nezriadenej lásky k sebe a k časným veciam. Je iná netrpezlivosť u tých, čo sa síce zriekli sveta a chcú slúžiť ukrižovanému Kristovi, ale podľa ich spôsobu, čiže, podľa miery ich radosti a potešenia. Táto zasa pochádza z neumŕtvenia vlastnej vôle: žiadajú od Boha potešenie a utrpenie, ale len nakoľko to vyhovuje im; a stávajú sa netrpezlivými, keď dostanú opak toho, čo si ich vôľa zažiadala“.

Katarína žiada si vidieť svojich žiakov utvrdených v skutočnej a svätej trpezlivosti, aby v prácach a námahách tohto života zakútili závdavok života večného a nakoniec aby obdržali bohaté ovocie ich práce. „Preto, vraví, pribijte sa na kríž so sladkou obeťou Baránka.“

Trpezlivosť nemôže byť bez pokory: lebo ten, čo je pokorný, je tiež trpezlivý v znášaní všetkých ťažkostí z lásky k pravde; a pretože pokora je potravou a živiteľkou lásky, pokora je nevyhnutne spoločnicou lásky.

Máme sa teda usilovať preplávať vodami búrlivého mora pomocou pokory, bratskej lásky a svätej trpezlivosti.

VII. Rehoľné povolanie.

Rodičom, ktorých deti odchádzajú do rehole, musíme opakovať slová svätej Kataríny, ktoré povedala svojej matke: „Chcem, aby ste sa vy-cvičili v láske Máriinej, tej sladkej Matky, ktorá pre božiu slávu a naše spasenie dala nám svojho syna, ktorý zomrel na najsvätejšom dreve kríža. A keď Mária zostala sama po odchode Krista na nebesá, bývala spolu so svätými učeníkmi. A keď pripustíme, že to bolo aj pre ňu, aj pre učeníkov veľké potešenie, iste ich odchod by bol pre ňu veľkým trestom;

avšak pre slávu svojho syna a pre dobro celého sveta ona súhlasí, ona chce, aby odišli. Jej láska k Bohu a k našej spáse zvíťazila nad bolesťou odchodu, na radosť spolubývajúcich. Týmto príkladom sa poučte, milá matka... Musíte byť pevná a nie omdlievajúca, pri znášaní všetkých skúšok pre slávu božiu, moju a vašu spásu. Urobili by ste to, viem dobre, keby išlo o dobrá zemské a keby vaši synovia vás zanechali, aby získali bohatstvá tohto sveta; a teraz, keď ide o získanie večného života, skúška sa vám zdá taká trpká, že hovoríte, že musíte zomrieť, akonáhle sa toho nezrieknem. A toto pochádza z toho, že milujete na mne viac to, čo som dostala od vás — chcem povedať vaše telo, do ktorého ste ma obliekli — ako tú druhú čiastku, ktorú mi dal Boh. Pozdvihnite, pozdvihnite len trošku oči na ten sladký a najsvätejší kríž, kde sa vyprázdňuje kalich námahy...

VIII. Manželstvo.

Hľa, ako povzbudzuje Katarína novomanželov k posväteniu ich jednoty: „Žiadala som si, môj synu, vidieť vás, vás aj vašu rodinu a najmä vašu manželku, *sjednotenú a spojenú v ctnosti*, tak, že ani diabol, ani stvorenie by nemohlo roztrhnúť toto puzo, ani vás odcudziť od tejto jednoty. Ó, dcéra a syn, nech sa vám nezdá ťažkým a tvrdým urobiť niečo pre Krista ukrižovaného.“

S akou výrečnosťou radí odlúčenie a rozlišovanie v užívaní svetských dobier! „Manžel, deti, získavajte si svetské veci, bohatstvá a všetky pramene radosti, ako veci požičané a nie vaše. Lebo tieto sa vyprázdnia, ako som vám povedla; nemôžete ich držať a užívať podľa vašej vôle, ale len podľa toho, ktorý vám ich požičal. Nerobte si boha z vašich detí, alebo z iných vecí; naopak, milujte všetko pre Boha a nemilujte nič mimo Boha... *Držte sa man-*

želského života so svätým strachom ako sviatosti."

Vdovám radi, aby byly zrkadlom ctností pre mladé ženy, ktoré ešte žijú vo svete so svojimi manželmi: „Vedzte, dodáva, že Boh sa nenájde v zábavách, v tancoch, hrách, svätbách a radovánkach. Ich navštevovanie je hotová príležitosť k strate Boha, k úpadku do hriechov, chýb a záľub pre nezriadené rozkoše."

Vdovu žiada, aby sa stala služobnicou a nevestou Krista ukrižovaného: „Jemu slúžiť znamená kráľovať. A aby som ťa videla kráľovať a žiť v milosti, žiadam si, aby si bola vernou služobnicou a nevestou Krista ukrižovaného."

Ako záver a rozbor týchto „Listov" je pokorná žiadosť, aby táto náuka nadchla čitateľov a získala si žiakov aj v radoch jednoduchých veriacich, lebo slová svätej Kataríny Sienskej sú aj pre nich.

Preložil: R. Záles, OP.

Duchovný boj.

Dr. Inocent Müller, OP.

Povolanie človeka k účasti na živote Boha Trojjediného je také vyznačenie, ktoré aj so strany človeka niečo vyžaduje. Na vznešené božie volanie musíme dať primeranú odpoveď, ktorá sa prejaví v hlbokom uznaní nezaslúženého vyvýšenia a v stálom pestovaní tohoto života, aby sme sa pripravili na prijatie večnej blaženosti, ktorá bude korunou nášho pozemského úsilia. A naozaj, najkrajšie uznanie a poďakovanie za prijatý dar je práve dokonalé zužitkovanie tohoto daru pre cieľ, pre ktorý

¹ Dr. M. S. Gillet, OP: *La morale et les morales*; P. Janvier, OP: *Conférence de Notre Dame Les passions*; H. Noble, OP: *L'éducation des passions; Les passions dans la vie morale*; A. Tanqueray: *Précis de théologie ascétique et mystique*, str. 133.

bol darovaný. Na druhej strane zasa vieme, že Pán Boh nás odmeni podľa zásluh, ktoré sme si s jeho milosťou nadobudli na tomto svete: „Každý dostane svoju vlastnú odmenu podľa svojej práce.“² A naopak, každého potresce, čo dobrovoľne opovrhoval jeho milosťou, lebo ako vraví svätý Pavol: „Veď i zem, ktorá nasiakla dažďom, na ňu často padajúcim, a urodila užitočnú bylinu pre tých, ktorí ju obrábajú, dostáva požehnanie od Boha: ale keď rodi trnie a bodľač, je zavrhnutá a blízka zlorečeni- niu a jej koniec býva spálenie.“³ Pravda, aj to je isté, že Boh váži si našu slobodu a nespasí nás bez našej súčinnosti, lež — ako naše prí- slovie vraví: Usiluj sa človeče a Boh ti pomô- že. Preto nás apoštol napomína, aby sme ne- zneužívali milosť, ktorou tak štedro boli sme obdarovaní: „Napomíname spolupracovníkov, aby ste neprijímali milosti božej nadarmo.“⁴

Musíme sa teda starať o rozvoj a stále zdokonaľovanie života božieho v duši, ktorý sme prijali posväcujúcou milosťou. Ten život musí stále rásť, preto musíme odstraňovať pre- kážky, ktoré sú v ceste tomuto rastu. A tu nás čaká dlhá a úmorná práca. Je to boj, ktorý po- trvá cez celý život. Ponajprv musíme prudko bojovať proti trojakej žiadostivosti vlastného tela, ktorá nás takrečeno tlačí k zlu. Boj s touto žiadostivosťou je tým strašnejší, že jej ostré žihadlá cítime priamo v tele a s žiado- stivosťou proti nám stojí súčasne diabol, ktorý ju takrečeno rozduchuje, aj svet, ktorý nás vábi k sebe. Ďalej, nedprirodzený život bol nám darovaný preto, aby sme konali aj skutky nadprirodzené, ktorými by sme si zaslúžili život večný a tiež aby sme rozmnožovali tieto skut- ky. No a bez námahy, bez obetí to nejde. A

² 1 Kor. 3, 8; Mat. 20, 4, 8.

³ Zid. 6, 7—8.

⁴ 2 Kor. 6, 1.

napokon, pre stály rast nadprirodzeného života Boh ustanovil sviatosti, ktoré s našim spoluúčinkovaním pôsobia v nás milosť, ktorú potrebujeme v rôznych životných okolnostiach. Nuž tieto sviatosti musíme prijímať podľa možnosti tiež s najlepším a s najdokonalejším rozvrhnutím duše. Tu (teda) veľmi dôležitú úlohu má naša spolupráca s božou milosťou, povedal by som, naša dobrá vôľa. Je to náš osobný údel, naša ľudská „tehla“ na stavbu božieho života v našej duši. Ide teda o boj proti žiadostivosti, o rozmnožovanie zásluh pre život večný a napokon o dôstojné prijímanie sviatostí.

Žiadostivosť tela.

Nepriateľov nášho duchovného života vari najlepšie vystihol svätý Ján známymi slovami: *Všetko, čo je na svete, je: žiadost tela a žiadost očí a pýcha života.*⁵ Ide tu o vášeň, ktorú v psychológii pomenovali žiadostivosťou tela. Je to nezriadené milovanie, lipnutie na smyselných rozkošiach, v ktorých človek nachádza svoje ukojenie, svoj cieľ.⁶ Ale musíme dobre vedieť, že smyselná rozkoš alebo radosť sama v sebe nie je zlá, veď je od Boha. Ale nie je stvorená pre seba samu, má vyšší, vznešenejší cieľ, totiž: čestné dobro. Keď Stvoriteľ obdaril poniektoré dobré skutky určitou rozkošou pri ich vykonávaní, to preto, aby nám tú povinnosť uľahčil, aby nás k nej akosi pritiahol, lebo skutok sám je dosť ťažký, alebo sú s ním spojené určité povinnosti. Tak napríklad telesný úkon rozmnožovania a udržiavania ľudského pokolenia je spojený s veľkou telesnou rozkošou preto, lebo jeho následky — rodenie a výchova detí —

⁵ 1 Ján, 2, 16.

⁶ Suma teol. I-II, ot. 6, čl. 7; ot. 73, čl. 6; ot. 77, čl. 5 a 6; ot. 78, čl. 2 a 4; De Malo, ot. 3, čl. 9, 10, 11.

sú spojené s veľkými obeťami, ku ktorým by sa človek sotva odhodlal bez predchádzajúcej rozkoše, ktorá je určitou odmenou o súčasne aj povzbudením k tomuto úkonu. Preto vychutnávať a kochať sa v telesných rozkošiach mierne a vždy vo vzťahu k cieľu, pre ktorý sú určené, teda k mravnému a nadprirodzenému dobru, nie je zle. Je to skutok dobrý, lebo je vykonaný pre dobrý cieľ, ktorým — pri poslednom rozboře — je sám Boh. No túžiť po telesných rozkošiach nezávisle od cieľa, pre ktorý sú dobré, v rozkošiach vidieť cieľ, chcieť ich ako posledné dobro, je zlo, hriech, lebo takýmto činom búname poriadok, ktorý určil Stvoriteľ. Ani bohatstvo, ani sláva, ani rozkoše, ani moc, slovom: nič stvorené nemôže byť pre nás cieľom, lebo od Boha je nám určené iba niekoľko prostriedkov na dosiahnutie vyššieho cieľa. A nešťastie jednotlivca a celej ľudskej spoločnosti spočíva práve v tom, že zabúdajú na cieľ, pre ktorý sú stvorení a zúžujú svoje životné požiadavky len na využívanie prostriedkov, v ktorých sa stráca smysel ich života, lebo nežijú preto, prečo sú stvorení. Tu je koreň ľudskej biedy: Človek zabúda, že je stvorený pre Boha a všetko, čo nie je Boh, nie je cieľ, nemôže byť teda šťastím, iba ak cestou k nemu.⁷

Tak napríklad k pokrmom Boh pridala tiež určitú rozkoš, aby človeku uľahčil povinnosť starať sa o telesné zdravie a sily. No sú ľudia, ktorí — ako vraví svätý Augustín — nejedia preto, aby žili, ale žijú preto, aby mohli jesť. Ich bohom stalo sa bruchu. V jedle, v pití, nevidia prostriedok na udržovanie života, zdravia a síl, ktoré sú nevyhnuté na vykonávanie stavovských povinností, ale dokonalé zadosťučinenie: v tom s vyžívajú, plný žalúdok, va-

⁷ Suma teol. I-II, ot. 2; C. Gentes, III, 27—33, 48; Comp. theol. II, 9.

čok preplnený peniazmi, to je ich blaženosť. V mnohých prípadoch ťažko sa prehrešujú proti ctnosti *miernosti*, ktorá podľa rozumového poriadku mierni užívanie hmotných a smyslových prostriedkov, ktorými sa udržuje pri živote *jednotlivec* (jedlo, nápoj) alebo *ľudské pokolenie* (pohlavné rozkoše). Najmä nemiernosť a neusporiadanosť v pohlavných rozkošiach spôsobuje úžasné telesné aj duševné škody mnohým jednotlivcom aj rodinám, ba aj celým štátom tak, že vážni myslitelia s veľkou obavou vyjadrujú sa o budúcnosti národov a štátov, kde táto nerosť našla takrečeno teplé domáce hniezdo. Hlásateľmi tohto neporiadku sú *utilitaristi, hedonisti, materialisti*, ktorých životným heslom je: Vypij kalich všetkých rozkoší, ktoré nám núka telo a svet, až na dno! Veď len raz žijeme..., po smrti nastáva koniec všetkému, preto jedz a pi, váľaj sa na hnojisku telesných vášní, veď na to si na svete.⁸

Anjelský učiteľ zdôrazňuje, že smyselné rozkoše preto sú také nebezpečné, lebo vládnu takrečeno nad celým telom. Začína to *očami*, ktoré sú akousi bránou smyselnej lásky: Čo vidíme, po tom aj túžime. *Ušami* počúvame vábivé slová, piesne, hudbu, a všetko toto stáva sa blízkou prípravou k túžbe po smyselných rozkošiach a radoostiach. A takto je so všetkými vonkajšími smyslami. No a z psychológie vieme, že smyselné rozkoše, vášne, dráždenia, vzájomne na seba vyplývajú, jedna druhu vybičujú, a to je práve nebezpečné. Lebo čo sa nám na začiatku zdá nevinné, v smyselných rozkošiach bez stáleho dozoru a poriadku v krátkom čase — ani si to hádam neuvedomíme — objaví sa ako nepriateľ, ako vybičovaná vášeň, ktorá začne nad nami vládnuť. A naše zmäkčilé telo

⁸ Suma teol. II-II, ot. 141 a nasl; Dr. B. H. Merkelbach, OP.: *Summa theologiae moralis*, t. II. str. 878 a nasl.

naozaj vyhľadáva smyselný odpočinok, túži po smyselnej radosť. Veď skúsenosť nás poučuje, že o vlastné telo nakoľko sa vieme starať, že pritom veľmi ľahko zabudneme aj na dušu. Telesnému zdraviu venujeme zvýšenú pozornosť, chránime si zdravie všetkými prostriedkami a používame na to všetky vymoženosti lekárskej vedy a hygieny. Nuž a všetky tieto požiadavky tela sú iba konárkami vášne, ktorú menujeme žiadostivosťou tela.

Proti vášnivým žiadostivosťiam tela v duchovnom živote musí nastúpiť umŕtvovanie, lebo, ako píše svätý Pavol, ktorí sú Kristovi, *tí ukrižovali svoje telo s hriechami a s nárurčivosťami*".⁹ Otvára sa tu kresťanovi veľmi široké pole vnútorného aj vonkajšieho umŕtvovania. Načim sputnať, skrotiť všetky vnútorné nezriadené a nečisté túžby tela. Pod prísnu kontrolu musia prísť aj všetky vonkajšie smysly, lebo nimi prichádzame do styku s predmetmi, ktoré nás dráždia a vyvolávajú v našom tele smyselné hnutia.

Povinnosť umŕtvovať nezriadené žiadosti vyplýva aj zo záväzkov svätého krstu. Svätým krstom odumreli sme hriechu a boli sme prítelení ku Kristu. Preto musíme umŕtvovať smyselnú žiadostivosť, lebo, ako poznamenáva svätý Pavol, nie sme už viac dlžníkmi tela, aby sme žili podľa tela, ale máme žiť podľa ducha. Do krstnej vody bol ponorený starý človek s hriechami a vyšiel z nej človek nový, čistý, obmytý od hriechu, prítelený k životu vzkrieseného Krista. „Keď sme odumreli hriechu, akože budeme žiť v ňom? Či neviete, že ktorí pokrstení sme v Kristu Ježišovi, v jeho smrti sme pokrstení? Veď skrze krst pochovaní sme spolu s ním ako mŕtvi, aby sme ako Kristus vstal z mŕtvych skrze slávu Otcovu, tak i my nový život viedli... To vieme, že náš starý člo-

⁹ Gal. 5, 24.

vek (t. j. smyselnosť) je spolu ukrižovaný, aby zahynulo hriešne telo, tak žeby sme viac neslúžili hriechu, lebo ten, kto umrel, oslobodený je od hriechu".¹⁰ Podľa svätého Pavla ponorenie do vody pri svätom krste znamená smrť hriechu a súčasne záväzok bojovať proti žiadostivosti, ktorá vedie k hriechu. Východ z krstnej vody vyjadruje nový život, ktorý nie je ničím iným, ako účasťou na živote vzkrieseného Spasiteľa. Nuž z krstu vyplýva povinnosť umŕtvovať telesnú žiadostivosť, napodobňovať Krista Pána, ktorý práve tým, že dal ukrižovať svoje telo, zaslúžil nám milosť, aby sme boli súci ukrižovať, umŕtviť vlastné telo. Klince, ktorými sa má uskutočniť toto ukrižovanie, sú rôzne úkony kresťanského umŕtšovania, schválené a odporúčané Cirkvou svätou.¹¹ Preto duša, čo úprimne túži po kresťanskej dokonalosti, nemôže k nim byť ľahostajná, lebo od nich závisí náš duchovný pokrok, aj naša spása: „Keď budete žiť podľa tela, umrete; ale keď duchom umŕtvíte telesné skutky, budete žiť.“¹²

Učítelia duchovného života pripomínajú, že k dokonalému víťazstvu nad smyslovou žiadostivosťou neslačí zriekať sa iba zlých, celkom škodlivých rozkoší; to je samozrejmé, lebo nemožno milovať Pána Boha aj hriech súčasne. Načim sa zriecť aj takých rozkoší a radostí, ktoré vari neomylné privedú človeka do záhuby, ktoré sú blízkou príležitosťou k hriechu, veď kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom. A napokon, nie raz človek musí sa zriecť aj dovolených radostí, a to čiste preto, aby sa duševne posilnil proti zvodným lákadlám zakázaných radostí. Lebo psycholo-

¹⁰ Rim. 6, 2—7.

¹¹ Tanqueray: Tamže, str. 136 a nasl.

¹² Rim. 8, 13.

gicky je skoro isté, že kto si nevie odopriet ani jednu dovolenú rozkoš alebo radosť, príležitostne nebude sa báť ochutnať aj tú prísne zakázanú.

Kristus žijúci v nás.

Viliam Hoška

7. Mystický Kristus.

Syn Boží prišiel na svet nielen preto, aby priniesol ľudstvu nové učenie a novú moravouku, ako ostatní pôvodcovia náboženských systémov. Sám vyhlasuje, že prišiel, *aby sme život mali, a mali ho hojnejšie.*¹ Je to nový život, ktorý je účasťou na vlastnom živote božom,² na jeho poznaní a láske a jeho vyvrcholením je bezprostredné videnie Boha a láska, úmerná tomuto videniu.

Ide tu teda o život nadprirodzený v najvlastnejšom smysle slova, presahujúci schopnosti a nároky každej stvorenej prirodzenosti, pretože ani najdokonalejší tvor, ako je len misliteľný, nie je súci poznať Boha bezprostredne, vidieť ho „s tváre na tvár“. Takýto spôsob poznania a lásky je prirodzený len vlastnému Božiemu Synovi, a to aj jeho ľudskej prirodzenosti, ktorá, keďže je hypostaticky spojená s druhou Božskou Osobou, má plnú účasť aj na jeho božskom živote.

Podľa nevyspytateľného božieho plánu nositeľom božského života nemal však zosieť len Kristus sám vo svojej fyzickej osobe. Z jeho plnosti máme prijať i my všetci,³ celé vykúpené ľudstvo. A preto sme boli do neho včlenení, aby sme sa s ním stali homogenní a ako takí, mohli reprodukovať jeho vlastný ži-

¹ Ján, 10, 10.

² 2 Petr. 1, 4.

³ Ján, 1, 16.

vot a vyžarovať jeho božské vlastnosti. „Boh totiž nemôže na jednej ľudskej prirodzenosti zjaviť plnosť svojho života (všetko totiž, čo je stvorené, je nevyhnutné aj obmedzené) a preto dáva vznik novým a novým bytostiam, aby v nich reprodukoval tú alebo onu svoju vlastnosť, ktoré spolu dávajú dokonalejší obraz plnosti, ktorá je v ňom.“⁴ Všetky hrdinské skutky apoštolov, mučeníkov, vyznavačov, panien a ostatných svätých majú svoj pôvod a ohnisko v Bohu, neobmedzenom stredisku všetkého dobra, krásy, lásky, milosrdenstva atď. „Obdivuhodný je Boh vo svojich svätých.“⁵

Bohu sa teda zapáčilo všetko, čo je na nebi i na zemi, včleniť do Krista,⁶ ktorého postavil na čelo všetkého stvorenstva,⁷ aby jeho prostredníctvom rozdával z plnosti božstva svojim tvorom a tak zjaviť slávu svojej milosti.⁸ Preto Kristus je jediným Prostredníkom medzi Bohom a nami. V ňom sme spojení do najužšie s Bohom, ale i medzi sebou.

Či z Kristovho podobenstva o viniči a ratolesťiach,⁹ či z Pavlovej analógie hlavy a údov,¹⁰ z jedného aj z druhého je zrejmé, že Kristus a tí, čo sú s ním smelení, tvoria iba jeden živý organizmus, jednu tajomnú Bytosť, ktorú môžeme nazvať: *mystický Kristus*, alebo bežnejšie: *Cirkev*.

Cirkev je vlastne rozšírením Kristovho človečenstva a nie iba jeho zástupkyňou. Ona je skutočným zjavením slávy Krista, ktorý sa s

⁴ P. de la Boullaye: *Jésus vivant dans l'Église*, Paris 1937, str. 46.

⁵ Z. 67, 36.

⁶ Ef. 1, 10.

⁷ Kol. 1, 17.

⁸ Ef. 1, 6.

⁹ Ján, 15, 1—6.

¹⁰ 1 Kor. 12, 12 a inde.

ňou stotožňuje.¹¹ Pádne hovorí Marmion, že „*Cirkev je behom stáročí žijúci Kristus.*¹² Podľa mňa *Kristus a Cirkev je to isté*“ — odpovedala svätá Janka z Arku, keď sa jej nepriatelia dopytovali, akú má mienku o Cirkvi.

Ako kedysi Eva bola utvorená z boľku spiaceho Adama, tak aj Cirkev, Nevesta druhého Adama, Krista, sa zrodila z jeho Srdca, keď usnul na križi spánkom smrti. Preto právom môže o sebe tvrdiť, že je „*z jeho tela, z jeho kostí.*“¹³ Apoštol ju jednoducho nazýva *Kristovým telom*, ktorého hlavou je Kristus a údmi my, jednotlivci.¹⁴

Medzi Cirkvou a Kristom je podivuhodná jednota, tajomné spolužitie, obdobné spolužitiu a sjednoteniu troch božských Osôb. „*Aby všetci jedno boli, ako si ty, Otče, vo mne a ja v tebe.*“¹⁵ Rozličnosť osobnosti a úloh v Cirkvi nijako nenaštrbuje jej ucelenosť, ako v Bohu trojica Osôb nielenže nenarúša jednotnosť spoločného božstva, ale je ešte jej nevyhnutným predpokladom. Svätý Pavol túto mnohorakosť údov, ich celistvosť a súčinnosť odvodzuje z ľudského tela, na ktorom sú tiež mnohé údy a predsa telo ostáva jednotné.¹⁶ Tak i „*vy všetci ste jedno v Kristu Ježišovi.*“¹⁷ Všetkých vás spája jeden duch,¹⁸ ako jedna duša sceľuje mnohé údy toho istého tela.

Mystickkej jednote Kristovho tela nemôže stáť v ceste ani hranice času alebo priestoru. Všetci, čo žili v stáročiach a tisícročiach minulosti, v kultúrach a krajoch, ktorých spo-

¹¹ Dr. Jürgensmeier: *Der mystische Leib Christi*, 7 vyd., str. 38.

¹² *Le Christ, vie de l'âme*, Paris 1938, str. 109.

¹³ Ef. 5, 30.

¹⁴ 1 Kor. 12, 27 a inde.

¹⁵ Ján, 17, 21.

¹⁶ 1 Kor. 12, 12.

¹⁷ Gal. 3, 28.

¹⁸ 1 Kor. 12, 13.

mienka už len tíško doznieva v dejinách, sú nám blízki, bratia a sestry v Kristu.¹⁹

Ako sa asi šírilo srdce Apoštola, keď svojim poslucháčom ohlášal blahozvesť o vospolnosti údov Kristových. *Sme si navzájom údmi,*²⁰ scelení a sklbení jedným životom, jednou láskou.²¹ Ani rasové, ani sociálne, ani pohlavné rozdiely medzi nami už nejestvujú, pretože *vo všetkých je všetko Kristus.*²² V ňom sme sa stali *pokrvní*, my, ktorí sme si kedysi boli tak ďalekí.²³

Ako Spasiteľ,²⁴ aj svätý Pavol považuje bratskú lásku za rozlišovaciu známku spojenia s Kristom. Odvtedy, čo sa Kristus stotožnil i s najmenším z našich bratov,²⁵ láska k bližnému sa nedá oddeliť od lásky ku Kristovi, a naopak. „*Hrešiac proti bratom, hrešíte proti Kristovi,*“²⁶ napomína Korinťanov. Však to aj sám skúsil v tej kritickéj chvíli na damašskej ceste.²⁷

„*Čo by ti teda osožilo, ak by si Krista miloval v hlave, a v tele by si ho zneuctil? Keď ti dakto chytlí hlavu, aby ňa pobozkal, avšak okovanou obuvou by ti stúpil na nohu, či by si mu prinajmenšom nepovedal: Čo po mne stúpaš? A darmo by ti vysvetľoval, že ňa chce bozkom poctiť. Blázon! Ako keby uctená hlava nebola srastená s pošliapanou nohou, a nemusela trpieť i za ňu!*“²⁸

¹⁹ Porov. K. Adam: **Podstata katolicizmu**, SSV Trnava 1943, str. 123.

²⁰ Ef. 4, 25.

²¹ Ef. 4, 16.

²² Gal. 3, 28 a Kol. 3, 11.

²³ Ef. 2, 13.

²⁴ Ján, 13, 35.

²⁵ Mat. 25, 40.

²⁶ 1 Kor. 8, 12.

²⁷ Sk. ap. 9, 4—5.

²⁸ Sv. Aug.: **In I. Joan. tr. X., n. 7—8, P. L. t. XXXV.**

Láska je teda posledným dôsledkom nášho spolužitia s Kristom. „Kto zostáva v Bohu, zostáva v láske, pretože Boh je láska.“²⁹ „Amor meus, pondus meum. Toľko vážim, koľko milujem.“³⁰

Križ a otázka šťastia.

Juraj Macák.

Hľadanie šťastia vo všetkých dobách zaujalo mysle najlepších mudrcov a najväčších štátnikov. Veď nájsť kľúč ku šťastiu, znamená nájsť pokoj, poriadok a zaistiť spravodlivosť, blaho spoločnosti. No moderný svet, zachvátený myšlienkami, prúdmi nervóznej, vojnou rozmárnenej doby, nedočkavo rúti sa a lipne k novotám, ktoré sľubujú plné a dokonalé šťastie už tu na zemi. Ba mnohým sa zdá a vari sú aj presvedčení o tom, že dočasné úspechy techniky, vynálezov, vedy, sú už len na dosah ruky ku konečnému vyriešeniu otázky šťastia. Preto, vraj, netreba utrpenia, bolesti, krížov, ale len radosti. Vraj netreba ani obetí, ani sebazaprenia, netreba viery, netreba Boha, lebo aj tak pokrok vedy a rýchle prevedenie sociálnych reforiem zaručí raj na zemi na večné časy. Nuž to sú nábožné priania, často len ilúzie! Kto však nazre na dno ľudského života a prizrie sa bližšie k skutočnosti, musí konštatovať, že prezieraví veličkáši, tvrdo poučení zo svetovej drámy, hľadajú spôsoby, myšlienky, zásady, nové pravidlá, nové smernice, podľa ktorých by bolo možno trvanlivejšie zaistiť pokoj a poriadok a spokojné spolunažívanie spoločenských tried, národov a štátov.

²⁹ 1 Ján, 4, 16.

³⁰ Svätý Augustín: Vyznania, 13, 9.

Cirkev, ako strážkyňa čistého náboženstva a mravnosti, úprimne ponúka svoju pomoc ľuďom dobrej vôle pri riešení tak dôležitých životných otázok najmä poukazom na kríž, ako na symbol katolíckeho svetonáhľadu a symbol kresťanskej dokonalosti.

1. KATOLÍCKE STANOVISKO.

Viera nás učí, že Boh je najvyššia dobrota a najdokonalejšie šťastie. Boh je zriedlom každého dobra, šťastia a blaženosti. Boh v svojej dokonalosti a v svojom šťastí ako by sa bol chcel podeliť s inými. Stvoril duchové bytosti — anjelov, ktorí sa stali akosi účastní jeho šťastia. Pán Boh stvoril aj prvých ľudí, ktorých obsypal plným šťastím. A človek, hoc aj zhrešil, Boh neprestal sa starať o jeho šťastie. Síce hriechom si človek ako by zaclonil oči pred čistým a svätým Bohom a ako by hriechom náhle bola nastala veľká prekážka sťa ohromné more, ktoré delilo človeka od Boha. Aj po páde, po hriechu, ukázal Pán Boh ku človeku, hoci si to ani nezaslúžil, ešte väčšiu lásku, ktorá ho pohla k milosrdenstvu najd hriešnym dieťaťom. „*Tak Boh miloval svet, že Syna Svojho jednorodeného poslal, aby nik, kto v Neho verí, nezahynul, ale mal život večný*“.¹ A Pán Ježiš, ktorý prehlásil, že „*ne-prišiel svet zahubiť, ale spasit*“, spečatil veľkosť lásky Boha Otca k ľuďom. „*Ad astra natus sum*“, k veľkým veciam sme stvorení, ku šťastiu v detinstve božom.

Svätý Pavol apoštol zreteľne pripomína, že naše šťastie bude primerané našim zásluhám „*sum cuique*“, „*každému podľa jeho skutkov*“², podľa spravodlivosti sa má merať

¹ Ján, 3, 6.

² Rím., 2, 6, 11.

tu na zemi i v nebi. „Kto s Kristom trpí, s Kristom zvíťazí, s Kristom bude i oslávený.“ „Kristus nás vykúpil — bez nás, ale nespasí nás bez nás“. Teda podľa toho pri hľadaní šťastia nespoliehajte len na iných, ale sami napnime sily a robme, ako by len od nás záviselo naše šťastie. Počítajte so skutočnosťou! Uvedomme si, že tu na zemi nemôže a nebude naj. No to neznamená, že by istý stupeň šťastia nemohol byť tu na zemi. Len úplné nasýtenie smyslových aj duchovných mohutností (rozumu a vôle) v pozemskom živote je nemožné, lebo ľudská duša je nesmrteľná a môžu ju nasýtiť len večné pravdy a večné dobrá vo večnosti. A toto odstupňované šťastie, prispôbené do istej miery našim schopnostiam, s pomocou božej milosti môžeme a máme si sami zaistiť. Teda do istej miery na nás záleží, či chceme byť šťastní alebo nie. Od nás závisí, či budeme mať takú silnú vôľu, aby sme dostatočne spolupracovali s milosťou, aby sme sa vedeli nadostač premáhať, obetovať, zdokonaľovať, tvrdo pracovať, zachovávať prikázania, lebo, ak *chceš vojsť do života večného* (t. j. ak chceš dosiahnuť trvalého šťastia), *zachovávaj prikázania...*“ Inými slovami: šťastie nehľadajte mimo seba, ale najprv v sebe samých. Príčinu nešťastia, nespokojnosti nehľadajte mimo seba, ale najprv v sebe samých. My sme si strojcami šťastia. „*Kráľovstvo božie je vo vás*“, vravel sám Pán Ježiš.³

Kde sú teda opravdivé príčiny nešťastia? Ľudia hľadajú šťastie zväčša tam, kde ho nemožno nájsť a nehľadajú ho tam, kde ho určite možno nájsť. Príčina nešťastia je totiž v samom človeku, v jeho vnútri, v jeho prirodzenosti, v jeho smýšľaní a v jeho povahe.

³ Luk. 17, 21.

V smýšľaní, ktoré je náklonné ku bludu a omylu; v povahe, ktorá je náklonná k zlu, k hriechu. Tu hľadáme prameň všetkého zla! Skúmajme sa a spytujme si svedomie! Lebo zásada „podľa seba súdim teba“, hoci azda nevedome, ale isto sa prenáša ako základ, na ktorom budujeme kritiku pomerov okolo seba. Teda reforma spoločnosti predpokladá nevyhnutne reformu jednotlivca v smýšľaní a v povahe.

2. REFORMA SOCIÁLNA.

Aj tá je potrebná a ak je prevádzaná podľa zásad katolíckej lásky a spravodlivosti, môže priniesť užitočné a prekvapujúce výsledky na zaistenie blaha spoločnosti a ľudstva. (Porov. pastierský list episkopátu republiky zo 14. XI. 1945!) Ľudia však myslia, že bude zaručené úplné šťastie na zemi vtedy, keď sa zaistí maximum radosti a minimum bolesti, ale najmä vtedy, keď bude nadosť hmotných statkov, keď sa prevedie dôležitá premena priemyslu, hospodárstva, obchodu a pod. Veľký sociálny pápež Lev XIII., na sklonku minulého storočia vytušil vážne nebezpečenstvo, ktoré hrozí, ak sa neprikročí rázne a múdro k náprave. Veď na jednej strane bujnel kapitalizmus v rukách nesvedomitých boháčov a na druhej strane saskupoval sa chudobný proletariát, ktorý nemal z čoho žiť. Síce vtedy aj iní štátnici a národohospodári hľadali liek na túto nebezpečnú spoločenskú chorobu, aby nenastala katastrofa, revolúcia, ale aby pokojnou cestou sa vyrovnaly majetkové protiklady a zaistily sa životné potreby pre každého, aj pre najchudobnejšieho. Vtedy svätý otec Lev XIII. ako najvyšší strážca duchovných hodnôt z najpovolanejšieho miesta prehlásil, že premnohé majet-

kové rozdiely sú nespravodlivé a že treba bezodkladne prikročiť k riešeniu, aby vyrovnanie protikladov nezapríčiniło krvavé srážky.

A tento veľký pápež o sociálnej otázke, od ktorej vážni štátnici čakali rozuzlenie a záruku na odstránenie nedorozumení a zaistenie spoločenského poriadku, jasne povedal: „Niektorí ľudia si myslia a šíria ten názor medzi ľud, že sociálna otázka je len otázkou hospodárskou, kým opak je rýdzou pravdou, že je predovšetkým otázkou mravnou a náboženskou“ (z encykliky „Graves de communi“). A pokračoval ďalej: „Znič v ľuďoch smysel, ktorý tam vštepuje a pestuje kresťanská múdrosť, znič prezieravosť, spokojnosť, šetrnosť, trpezlivosť a ostatné prirodzené ctnosti a márne sa budeš sháňať po prosperite v štáte, i keby si sa o to usiloval čo najviac!“ (tamže). A profesor Dr. T. G. Masaryk, bývalý prezident ČSR, tiež zreteľne napísal povšimnutia hodné slová: „Písaná ústava, parlament, byrokracia, polícia, vojsko, priemysel a obchod atď. nezabezpečujú demokraciu a nezabezpečuje ju nijaký štát, keď nielo mravnej opravdivosti občanov a súhlasu aspoň v hlavných názoroch na svet a život. V preceňovaní štátnej organizácie, hmotného a hospodárskeho základu štátu a spoločnosti zabúda sa ľahko na to, že vždy a všade spoločnosť spočívala a spočíva tiež na ideách a ideáloch, na mravnosti a náhladu na svet“.⁴ Správne povedal veľký filozof svätý Tomáš Akvinský: „Dôležitejšie je usporiadať vášne vo vnútri ako majetky“. Podobnú zásadu vyslovil ešte pred narodením Krista Pána spisovateľ pohan, rímsky Seneca: „Nerozmnožovať majetky, ale zmenšovať žiadostivosť“. Inými slovami: hoci hospodárske pomery jednotlivca aj spoločnosti, nepopie-

⁴ Světová revoluce, str. 555.

rateľne majú veľký význam v živote spoločnosti a národa, ale predsa nemajú hlavnú úlohu: „Čo ti osoží, i keby si celý svet získal, ale keby si trpel škodu na svojej duši?“⁵

3. REFORMA SMÝŠLANIA.

Ako prví Iudia uverili zvodným slovám diabla, že budú väčší ako sám Boh, že aj bez Boha budú sa mať lepšie, tak aj moderný svet načúva falošný šepot nevery, nepравého pokroku a namýšľa si, ba slepo verí, že bez viery, bez Boha, bez náboženstva, bez zachovania príkazov božích, bez osvedčených zásad mravnosti dosiahne plného šťastia a blahobytu, a to čisto prirodzenými silami (pelagianizmus, naturalizmus), bez vyššej pomoci starajúc sa výlučne len o telo, hmotu a svoje chůvky. Človek niekedy robí tak, ako ten nemúdry záhradník, ktorý opatruje strom, jeho peň, ale o kvety sa nestará; ako včelár, ktorý porúchané úle napráva, ale zabúda starať sa o včely, ako rodičia, čo až veľmi sa starajú o jedlo a odev svojich detí, ale málo alebo vôbec nič o ich duševné schopnosti, o výchovu, o nábožnosť; ako šofér, ktorý starostlivo preskúmava pneumatiky, ale si nevšima stroj a zásoby benzínu. Aká jednostrannosť? Aká zaslepenosť? Aká osudná polovičatosť: starať sa o druhoradé záležitosti a nie o podstatné, hlavné a najdôležitejšie!

Je potrebná zmena smýšľania Iudí bohatých aj chudobných, učných aj neučných. Treba poznať výhody aj ťažkosti iných stavov, iných povolání. Treba viac milosrdnej lásky aj trpezlivosti, viac objektivity, vecnosti, zásadovosti, prezieravosti a menej osobničkárstva, pomsty

⁵ Mat. 16, 26.

a nenávisť! Potrebný je návrat ku pravde, ktorá nás oslobodí, návrat k viere otcov, zdravým zásadám, zakoreneným hlboko do temer dvatisícročnej katolíckej tradície. „*To je víťazstvo vaše, ktoré premáha svet, viera vaša*“.⁶ „*Vierou premohli kráľovstvá, učili spravodlivosť, dosiahli zaslúbených vecí, ... posilnili sa v slabosti, stali sa hrdinmi v boji*“.⁷ Viera je ako ďalekohľad, ktorý sbystruje prirodzený zrak nášho slabého rozumu, aby ďalej videl, ďalej až za hrob, až do večnosti, aby sme pod zorným uhlom večnosti zariadili si život a zaujali stanovisko k otázkam súkromného i verejného života.

Zlo povahy duchovnej, skazené názory⁸ sú prameňom mnohých sociálnych bludov. Ba dokonca aj „pohanstvo v dušiach, pohanstvo v rodine a vo všetkých odvetviach verejného života sa prejavuje stále viac“, takto žaluje pastiersky list episkopátu republiky. Nuž potom nie div, že so vzrastom pohanstva, s odklonom od kresťanstva miesto dualizmu ducha a tela šíri sa materialistický monizmus, miesto nadprirodzenej viery v Boha amorálny determinizmus.

Zanechajme preto pelagianske smýšľanie, spoliehajúce sa len na slabé ľudské sily. V tme pohanstva, pochybných systémov a v teórii hľadajme oporu len v žiarivom svetle Kristovho učenia a v nadprirodzených prostriedkoch, ku ktorým „*ľudstvo alebo bude mať odvahu sa vrátiť alebo zahynie prv či neskôr na svoju slabosť*“ (z past. listu čl. biskupov). A bl. pamäti Dr. Kordáč, pražský arcibiskup napísal: „*Buď sa ľudstvo vráti ku kresťanstvu, alebo zahynie. . .*“

⁶ Ján, 5, 4.

⁷ Žid. 11, 33—35.

⁸ Enc. Pia XI. „*Divini Redemptoris*“.

4. REFORMA CHARAKTERU.

Apoštolovia rôznych sociálnych systémov, teórií, plných spasiteľných hesiel, sľubovali, že stiahnu nebo na zem a ľudia konečne si vydýchnu v objatí šťastia a životných radostí. Toto však len sľubovali, ale previesť to nemohli. Na uskutočnenie zázračných zásad bolo treba zázračných ľudí, ľudí čistých, ideálnych, dokonalých, svätých. Aké bolo ich sklamanie, keď zbadali u svojich príslušníkov a obdivovateľoch veľké protiklady, klamstvá, nespravodlivosti, podvody, hrubé mravné poklesky, hriechy, slabosti? Mysleli títo samozvaní mesiáši ľudstva, že kresťanstvo príchodom ich nového učenia zanikne ako zmizne tma pred príchodom jasného slnka. Aké však bolo ich sklamanie? Kresťanstvo v dlhých storočiach prežilo už veľké prevraty, veľké pobúdenia a bolo svedkom rýchleho vzrastu, ale aj rýchleho pádu velikášov sveta a chvíľkových teórií, ktoré narobili mnoho zla. A katolícke kresťanstvo má aspoň taký krásny filozofický a sociálny program (ako napríklad ideálne učenie o rovnosti, slobode a bratstve) ako iné systémy a teórie. A predsa koľko chýb je u kresťanov, koľko nedokonalostí, slabostí, hriechov, ktoré sú ďaleko od pravých ideálov katolíckeho kresťanstva? Ale tie chyby a nedostatky sú nie preto, že katolícke učenie je slabé, málo účinné, že je hádam nedokonalé, chybné. Veď jeho zakladateľom je sám Syn Boží Ježiš Kristus a večne platné učenie božieho zjavenia je základom katolicizmu, o ktorom Božský Učiteľ prehlásil, že „nebo a zem pominú, ale moje slová nepominú“⁹. Nuž kde je chyba? Cirkev tu nezúfa, lebo z dvatisícročej skúsenosti dobre pozná človeka, jeho náchyľ-

⁹ Mat. 5, 18.

nosť k zlu ako následok dedičného hriechu. Cirkev buduje svoju pedagogiu na tomto síce smutnom, ale skutočnom poznaní. Neuznáva len ideály, ale uznáva aj ťažkosti človeka, ťažkosti jeho povahy. Ale okrem toho ešte uznáva aj druhú dôležitú skúsenosť, ktorá ovláda dejiny. Vykúpenie skrze Ježiša Krista. A na týchto dvoch skutočnostiach ako na pevných základoch usiluje sa upevňovať charakter človeka.

Keby tie všelijaké sociálne náuky a systémy popri svojich niektorých pekných myšlienkach vedely prevychovať ľudí, keby vychovávali ľudí čistých, statočných a svätých, potom by zaslúžili obdiv sveta. Dočasné a chvílkové úspechy na tomto poli sú len tónou k úspechom, ktorých dosiahla Cirkev. Ona sa stará o výchovu charakteru jednak plánovitým poučovaním, presvedčovaním o potrebe ctnosti a škode hriechu, jednak poukazom na vzory kresťanskej dokonalosti svätých a svätíc, najmä vzor Panny Márie a samotného života Pána Ježiša. Cirkev zdôrazňuje, že pre kresťana nestačí len vzdelanie, poučenie, ale že treba prakticky prikročiť k sebazáporom, presnému konaniu malých aj veľkých povinností. Cirkev kráča v šlapajách svojho Zakladateľa, ktorý vyhlásil, že *„kto chce ísť za mnou, nech sa zapre, vezme kríž a nasleduje ma!“*¹⁰ A kto podľa múdrej rady Cirkvi svätej používa vhodné prostriedky milosti, kto sa vážne cvičí v statočnosti, v čistote, striedmosti, skromnosti, trpezlivosti a odovzdanosti do božej vôle, ten ľahšie premáha aj životné ťažkosti, ba pre takého aj kríže a trápenia sú azda aj prameňom duševných radostí podľa slov Spasiteľa; *„Moje bremeno je ľahké a jarmo moje sladké.“*¹¹

¹⁰ Luk. 9, 23.

5. KRÍŽ A ŠŤASTIE.

Čo robí človek, keď buduje nový dom? Hľadá, zbiera a sváža materiál, teda kamene, tehly, železo, drevo a až potom piesok, vápno, cement atď., teda zväčša samé silné, pevné predmety. A prečo to tak robí? Preto, aby základy boli pevné a aby celý dom bol pevný. A čo robí človek, keď hľadá šťastie? Či do základov, na ktorých chce vybudovať svoje šťastie, dáva vždy len pevné, silné zásady? Či neuspokojí sa často pochybnými domnienkami, teóriami, systémami, bludmi, na ktorých ako na piesku stavia slabý dom pochybného šťastia? Koľko ráz človek buduje šťastie len na sláve, rozkošiach, bohatstve, telesnej kráse, kariére, osobnom prospechu? Či div, že takýto sa tak často dožíva toľkých sklamaní? Preto treba viac si hodnotiť pravdu ako pochybnosť, ctnosť ako slabosť, viac duševnú krásu ako telesnú, viac ctnosť ako zdravie, viac chcelosť do práce ako zamestnanie, statočnosť ako osobné výhody, viac zásady ako zbabelé kompromisy, viac prenasledovanie ako pokoj, vykupovaný zradou svedomia. No ak si chceme zamilovať ctnosti, prácu, trpezlivosť, k tomu sa treba dopracovať drobnými skutkami sebazaprenia, sebazdokonaľovania, častými malými aj veľkými obeťmi. Kto teda buduje svoje šťastie na pevných zásadách, na čistej viere, na kríži a obetiach, na sebazaprení a sebazdokonaľovaní, na božom požehnaní, ten buduje dobre, lebo si zaistí opravdivé a trvanlivé šťastie. Takýto v kríži nájde „spásu, život aj vzkriesenie“.¹²

¹¹ Mat. 11, 30.

¹² Gol. 6, 14.

O pohanskej viere našich praotcov.

Štefan Mikuš.

Naši svätí vierozvestovia blahoslavení bratia Konštantín-Cyryl a Metod doniesli nám pravú kresťanskú vieru a vzdelanosť, bez ktorej boli by sme zmizli v prepadlisku dejín ako mnohé iné národy, ako napríklad Longobardi, Heruli, Jazygovia, Huni, Avari a iní.

Pričinením našich svätých otcov naši predkovia prijali ten najväčší dar, aký blúdiaci národ v tmách pohanstva môže dostať na spasenie nesmrteľných duší. Účinkovanie sv. Cyrila a Metoda u nás prejavilo sa blahodarne nielen na poli náboženskom, ale aj na poli národnom, lebo bez ich práce a neskôr bez cyrilometodejskej tradície nebol by sa náš národ udržal cez tisícročné nevoľníctvo v mori cudzoty, ktorá ho obklopovala. Cez celú tú dobu čerpal silu z čistého prameňa cyrilometodejského, ktorá ho zachovala nielen ako národ, ale aj vo vernosti k Bohu a k jeho Cirkvi.

Všetkých nás zaujíma, že keď naši predkovia boli pohani. aké bolo ich pohanské náboženstvo? Pokusím sa odhrnúť závoj dávnych vekov, keď nad rišou, ktorej srdcom bola posvätná Nitra—Nitrava mali moc pohanskí bohovia a ich prisluhovači—žreci.

Úvodom zdôrazňujem okolnosť, že naši predkovia vo svojej pohanskej viere verili v nesmrteľnosť duše a ich pohanská viera niesla istý — pomerne vysoký stupeň nazerania na život jednotlivca.

Naši predkovia verili v bohov dvojakého druhu: A to v bohov vyššieho stupňa a v bohov nižšieho stupňa. Ďalej verili v bytosti

rozprávokove. Títo bohovia aj bytosti pohádkové boly rodu mužského aj ženského.

Hlavným bohom našich otcov bol *Perún* alebo *Parom*. Bol to stelesnený hromoblesk, boh vládnuci hromom a bleskom, ktorý robil na nich najväčší dojem a bol aj najviac uctievaný a obávaný. Bol spoločne uctievaným bohom všetkých slovanských kmeňov. Na jeho poctu vysádzaly sa posvätné háje, kde sa mu stavali oltáre aj sochy. Napríklad v Kyjeve na Ukrajine boh *Perún* mal vysokú sochu z dreva. Hlava bola zo striebra, fúzy zo zlata. Pri jeho oltári robili smluvy, skladali prisahy a dôležité úmluvy. Už aj z toho vidieť, aká dôležitosť sa pripisovala tomuto bohovi vo verejnom živote našich predkov. Jeho pamiatka medzi našim ľudom zachovala sa podnes. Hovoríme: Bohdaj ťa *Parom* vzal, choď do *Paroma*, kýho *Paroma* robíš atď. Na východe Slovenska dodnes hrom stotožňujú s *Perúnom*. *Nepovedia* udrél hrom, ale udrél *Perún*.

Druhým hlavným bohom bol *Veles*. Boh dobytka, stáda a pastierov. Aj tento boh bol u našich predkov veľmi uctievaný už aj preto, že pri vtedajšom spôsobe života dobytok, stádo malo veľký význam. Lebo veď chov dobytka tvoril podstatnú potrebu pre zachovanie života. A na poctu tohto boha stavali sa oltáre, prinášali sa obeť a stavali sa mu sochy. Všetky žiadosti a prosby, týkajúce sa chovu dobytka a pastierstva, boly prednášané k nemu. Dnes však už jeho sláva aj pamiatka u nášho ľudu upadla do zabudnutia. Jeho pamiatku zachovala nám skala neďaleko *Kremnice* pod menom *Velestúr*, na ktorej je aj staroslovenské rúnové písmo.

Tretím bohom bol boh ženského pohlavia *Vesna*. Táto bola bohyňou jara a úrody. Teda tiež boh veľkého významu. Že ju naši otcovia ctíli, dokazuje aj starý rúnový nález pri *Ve-*

lestúre. Je to kus kameňa, asi z oltára tohto božstva, lebo je na ňom nápis „Viesne bog žiart“ t. j. bohyni Vesne žertvište.

Štvrtým hlavným bohom bol boh tiež ženského pohlavia *Morena*. Bola to bohyňa smrti, Bola uctievaná, obávaná aj nenávidená. Mala aj svoj sviatok. Dnešné nosenie moreny v niektorých krajoch Slovenska je staroby-lou pamiatkou na tohto boha. Kult Moreny až po dnešné časy nevymizol aj u iných Slova-nov. Pamiaka na ňu v ľudových zvyklostiach zachovala sa u mnohých slovanských náro-dov, a to v Poľsku, Sliezsku, v Čechách, na Morave, Lužických Srbov, atď. Nosenie a to-penie Moreny odbavuje sa na Smrtnú nedeľu. Tento zvyk, pohansko—bájoslovný obrad, bol najmä preto príznačný, lebo hneď po zime, na začiatku jari, vyjde dedinská procesia, mlá-denci a dievčatá, so slameným alebo dreve-ným strašiakom za dedinu a tam v nejakej vode, močiari, alebo v rieke za spevu a tanca topia symbol zlej zimy a svätia návrat omla-dzujúcej jari. Teda bol to boh dôležitý, alebo aspoň veľká dôležitosť sa pripisovala jeho obetiam na usmierenie. Topenie Moreny vzniklo asi v bojoch kresťanstva proti pohan-skej povere, lebo v potupení tak mocného a obávaného božstva videla sa bezmocnosť je-mu pripisovaných temných síl.

To boli bohovia vyššieho významu. Tým-to bohom sadili sa háje, lesy, stavali sa chrá-my a oltáre a prinášali sa im aj krvné obete.

Bohov nižšieho významu mali naši pred-kovia už omnoho viacej. Týmto, hoci boli uctievaní, nestavali sa oltáre, ani obete sa im neprinášali. Videli v nich duchov väčšej moci a sily ako sami mali, avšak zvláštnym vyš-ším spôsobom ich neuctievali. Volali ich *div-mi* a *besmi*.

Divov považovali za dobrých duchov, be-sov za zlých duchov.

Z týchto sú nám známi:

Vily. Sú to duchovia ženského rodu. Spomínajú sa u nášho ľudu dodnes. Predstavujeme si ich v podobe krásnych dievčat obývajúcich lesy a opustené miesta. Zpravidla sú to dobrí duchovia. Žijú pokojným a veselým pohádkovým životom, ktorý je vyplnený bezstarostným spevom a hrami. Niektoré z nich môžu sa zvrhnúť a potom sú zlomyseľné a nebezpečné, môžu nás zviest na zlé cesty a do záhuby.

Rusalky. Bytosti podobné vilám, ale vonkoncom dobromyseľné. Žijú tak, ako vily, v lesoch a opustených miestach a tiež aj podobným životom. Sú nápomocné počestným, opusteným a vôbec potrebu žiadajúcim. Považovali ich aj za duše našich príbuzných a predkov ženského rodu. Preto menej sa ich báli ako Víl.

Dedko. Dedkovia boli duše zomrelých predkov mužského rodu, tešiaci sa veľkej úcte. Dedkovia prinášali len šťastie a vedeli len dobre robiť. Na ich počtu v každom dome bol ozdobený kútik volaný „božište“. Tu sa prinášali malé a drobné obete, akoby spomienkové na dávnych predkov. Teda aj naši pohanskí otcovia uctievali milých zomrelých a keďže božište mali v dome, často si na nich spomínali. Niečo podobné, ako aj v kresťanstve: úcta k mŕtvym. Dedkovia boli strážcovia domu.

Zmok. Je to prežitok pohanskej doby. Považoval sa za ducha a prinášal istým ľuďom peniaze, ktorí sa mu zapredali.

Škriatok. Predstavuje sa ako duch v podobe čierneho kurčaťa. Má vraj rozum a možno sa s ním aj rozprávať. Pamiatka tohto boha nižšieho významu je dosť živá aj dnes na jednotlivých krajoch nášho Slovenska. Vyliahne sa z vajíčka noseného pod pazuchou po

dobu troch týždňov. Stravu užíva tú, čo človek. Má podobnú úlohu ako zmok: prináša peniaze.

Svetlonos. Je to duch v podobe malého svetielka, ktoré lieta. Beda, kto sa nechá po nociach viesť svetlonosom. Iste ho zavedie do záhuby. Vo svetlonosoch ešte dnes na mnohých krajoch pospolití Iudia veria. Zachoval si svoju pamiatku z pohanských čias až po naše časy. Je to zpravidla zlý bes, ktorý ohrozuje život Iudí, lebo kto sa odovzdá jeho vedeniu, zahynie.

Rarášek. Dnes sa považuje za najmenšieho čertíka v pekle. Bol to zosobnený vrtiaci sa vietor, alebo duch zapričiňujúci vrtenie.

Ježibaba. Predstavuje sa ponajviac ako ošklivá stará baba. Rozprávajú o nej ešte aj dnes rôzne povesti. Bolo to nižšie božstvo Iudu nepriaznivé. Svoje obydlie malo na osamelých miestach v hlbokých lesoch. Najmä škodilo zablúdlým neposlušným deťom, ktoré — ak im nepomohla nejaká dobrá vyššia bytosť — zmárnila. Bola božstvom opovrhovaným a nenávideným.

Hoja Ďunda. Bola to nejaká pochabá Vila, lebo aj dnes na istých krajoch Slovenska pochabé dievčatá prezývajú Hoja Ďunda.

Pohádkové bytosti, ktoré sa aj dnes spomínajú, boli: *Čiernokňažník, Meluzína, Vodný muž, Vodná panna, Pikulík, Bubo, Lada, Živena, Vlkodlak, Dažbog, Polesún, Rod, Rodzenice,* atď.

V božstvách verili starí Slováci alebo ako v bohov alebo ako v ojedinelých duchov. Príbuzenstvo, rodokmeň, alebo pokrvenstvo medzi bohmi pohanských Slovákov nebolo,

Zvláštne postavenie u našich starých otcov mala bytosť „Tur“. Že to bola nejaká významná bytosť, ukazuje to dodnes množstvo na Slovensku po jeho mene zachovaných mie-

stopisných názvov, ako Turiec, Turany, Túrovce, Stará Turá, Turie-Dvory, Turá Lúka atď. Či to bolo božstvo plodnosti, pomenované po býkovi Turovi, nie je isté; no pravdepodobnejšia je domnienka, že to bol nejaký zbožňovaný a zosobnený staroslovenský národný hrdina, lebo velestúrsky rúnový nápis spomína akéhosi Tura a od neho počíta aj roky udalostí, ktoré tam na skale aj zvečňuje. Ten nápis znie: „Priechach silian ot morane zrumich kremnitiu te turu i vsia grada i bě goda po turu dvestě osmdst“. t. j.: Prišiel Silian od mora, zrumil Kremnicu i Turov a všetky hrady a bolo po Turovi dvesto osemdesiat rokov. Táto skutočnosť ako aj mnoho iných zo života našich predkov potrebuje ešte dôkladné historické overenie, lebo ide o mimoriadne dôležité nálezy ojedinelé v celom Slovanskom svete.

Bohužiaľ nemáme doteraz odborného historika na dobu Slovanov, ktorý by toto a tomu podobné historicky overil a zhodnotil. Lebo aj z Traktátu mnícha Chrabra o Písmenách vieme, že starí Slováci—Slovania pred príchodom svätého Cyrila, ktorý nám dal písmo zvané Hlaholika, písali t. j. robili znaky rezom a črtami, teda spomína sa aj tu rúnové písmo. No dúfajme, že slobodný život nám vychová aj takého, už aj zo samej lásky k veci a k našej veľkej minulosti, akou sa máloktorý národ v Európe môže pochváliť. Čo ešte a aké taje skrývajú naše hory, skaly a osamelé miesta, to čaká na svoje objavenie skúseným historikom.

Sviatky našich otcov boli:

Okolo 21. decembra sviatok menovaný „Kračún“. Teda najkratší deň v roku. Odtiaľ aj maďarské karácsony. I tu na východe Slovenska Vianoce Kračúnom dodnes volajú. Teda tento názov sa nám zachoval z pohanských čias našich otcov.

Okolo 21. marca „Kúpadlá“ spojené s odnášaním Moreny a vítaním jara.

Okolo 21. júna „Letnice“, sviatok zasvätený letu.

Okolo 23. septembra „Obžínky“, sviatok na pamäť ukončenia poľných prác a zasvätenia úrody.

Okrem týchto bolo aj viacero sviatkov, lebo aj do kresťanského pomenovania sviatkov sme si preniesli Hromnice, Turíce ako starobylú pamiatku po našich dávnych predkoch.

Toto bolo shruba náboženstvo našich dávnych pohanských otcov.

A takto to bolo s menšou-väčšou obmenou aj u ostatných slovanských kmeňov a národov.

To bola náplň ich duchovného života, ktorý sa prejavoval neistotou, strachom; bolo to tápanie v tme. Svojou prirodzenosťou však usilovali sa dosiahnuť vyšší stupeň náboženskej kultúry. Prozreteľnosť Božia pomohla uskutočniť túto snahu našich predkov v osobe na svoju dobu vynikajúceho panovníka Rastislava, ktorý povolal svojmu národu smädiacemu po pravde hlásateľov slova božieho blahoslavených bratov sv. Konštantína—Cyrila a Metoda.

S akou nevýslovnou láskou prijali týchto dvoch svätých bratov a ich učenie naši otcovia, o tom hovoria legendy a ich životopisy o ich pôsobení u nás. Slovo božie voviedlo náš národ medzi kultúrne národy sveta, dalo nám kresťanskú vzdelanosť, dôstojnosť. Sme prví, tak by som povedal, vyvolení od Boha medzi všetkými Slovanskými národami. Odtiaľto, z nášho svätého mesta Nitry, tiekol preštedrý prúd svetla božieho ku ostatným bratom Slovanom. Učeníci prebážených bratov — aby som použil slov množstva legend o nich a našom národe — niesli kresťanskú

kultúru a vzdelanosť na juh, na sever i na východ Európy. Uvedomme si, že dnes, hoci počtom malí, boli sme predurčení Bohom na veľké poslanie, ktoré učeníci svätých bratov aj splnili. Nešťastná udalosť vyhnala žiakov sv. Cyrila a Metoda Svätoplukom na návod nepriateľských Franských biskupov, podobne aj pád prvej našej ríše Veľkomoravskej zhatil ďalší rozvoj; no nemohol zahatiť semeno, zasiate do našich sŕdc a to vieru v dobrotivého Boha a jeho svätú Cirkev. Budme teda hodní nasledovníci našich svätých vierozvestov a apoštolov, aj ich žiakov Gorazda, Klimenta, Nauma, Chrabra, Evangelára Savu atď., ktorí všetci zomreli v chýre svätosti.

Krstnému synčekovi.

Ján Haranta.

Drahý náš synáček, anjelik, spí
ružovým sničkom, je ku Božej cti
celý, ach, celý, a stráži náš dom,
aby sa nepriateľ nezaryl v ňom.

Mamička koliskou posvätné hne
ako kňaz rukami na paténe,
bo vari tak je tu ako v chráme,
pred Božím tajomstvom pokľakáme.

Buvinkaj, maličký... nežný tvoj dych
je ako prvý kvet do jarných tích
tak ako pred hriechom voňal by raj,
ty nám doň cestičku pootváraj.

Ale už tak je to... vidím ho ja,
nevidí otec ni matka, len ja:
krížiček po krste, či je on syn, —
tým nám ho otvára... Jak Boží Syn.

Cieľ správnej lásky.

Marcel Horniak.

Drahý priateľ!

V každej láske sú dva základné prvky: *túžba po spojení s milovanou osobou a snaha prospieť jej*. Podľa druhu lásky môže mať prevahu jeden alebo druhý prvok. V láske k Bohu má prevahu *túžba po spojení*; v láske k blížnemu *túžba prospieť mu*. V materskej láske preváži *túžba prospieť*, kým v láske manželskej zas *túžba po spojení*. Nijaký úkon nemôže byť láskou, ak nezahrnuje v sebe nejako oba tieto prvky. Vášnivá žiadosť, ktorej cieľom je zmocniť sa druhého, nesmie sa označovať ako láska. V nej chýba *túžba po spojení*, niekoľko cieľom *spojenia* nie je srdce druhého človeka, ale iba jeho použitie pre svoje vášne. Takýto človek stáva sa iba vecou bez cti a bez hodnoty.

Aby mohlo prísť k ľudskej láske, príroda vložila do ľudského srdca dva sklony a pudy: ženský a mužský. Vtelením pohlavného pudu je žena, muž je len zapaľovač a predmetom je dieťa. Sila lásky ženie k spojeniu s milovanou osobou, čo sa uskutočňuje v pohlavnom živote. Podľa zákona lásky dvaja sa spájajú čo najužšie v tretiu bytosť — v dieťa. Iné, hraničiam zákonov zodpovedajúce spojenie, je nemyšliteľné.

Pohlavný pud a v ňom koreniacu pohlavnú lásku stvoril sám Pán Boh, večná Láska. Nie je teda sama o sebe hriechom a luže kto tvrdí, že Cirkev také niečo učila. Lenže dielo, ktoré môže a má byť človeku prameňom krásneho ľudského šťastia, býva často zneužívané a tak sa stáva príležitosťou ľudského nešťastia naj-

nížších pokleskov a zvrhlosti. A to preto, že si Iudia zamieňajú lásku s pohlavným pudom. Ako by láska nemohla byť bez neho. Najmä moderná literatúra je založená na tomto blude. Tieto dve veci sú ako telo a duša, jedna od druhej závislá a vzájomne na seba pôsobiace. Telo smyselnejšie, povrchnejšie, bezprostredšie; duša hlbšia, prezieravejšia, určená viesť. Beda, ak v prudko rozbehnutom aute šofér stratí vedenie.

V pohlavnej vášni pozorujeme, ako rozum a ušľachtilé smýšľanie človeka ustupuje pudu, nakoľko sú dôvody vlastného rozumu nedostačonné, ktorý je vášňou ľahko prinútený vyhlásiť za dobré, čo bolo dosiaľ zlé. Žiadostivosť dáva prifarbenie a pestrosť manželskému životu, je ako prostriedok, ktorý môžu použiť, ale len ak mienia dosiahnuť aj Stvoriteľom ustálený cieľ, teda nie s iným úmyslom a na iný cieľ. Veď boží plán nie je na spestrenie manželského života a na využívanie sexuálnych pôžitkov, lež službou k novému životu (dieťa). Za charakter prechodnosti manželstva vo forme rozvodu horlia najviac takí Iudia, čo hľadajú v manželstve iba rozkoš, dobré zapaterenie, hmotný blahobyť a príjemné pobavenie na účet iných. Slovom tí, čo chcú z manželstva iba ťažiť, len nie plodením dávať. Rozdiel medzi pohlavnou láskou a pohlavným pudom by sme mohli označiť asi takto: Láska je najvyšší kvet duše; pohlavný pud najnižšie hnutie tela. Láska je jasná ako slnko, silná ako zákon, rozumná ako príroda, ctnostná ako dobro, svetlá ako šťastie. Pohlavný pud je slepá sila, nedôstojná ako tóna, nevyčerpatelná ako blesk, nevystihnuteľná ako nálada. Spojenie oboch je láska pohlavná. To, čo je v nej výbušné a nepredvídané, hádam na okamih strhne, ale nemožno na ňom postaviť život. K pravej láske prídu len duše vyšších

signatúr, čo vedia, že láska nie je v tele, ale v duši a podľa toho sa aj zachovajú. Najväčšia čiastka sa však nechá unášať vášňou pohlavného, telesného pudu a tá zakrpatie v hnusnom strhnutí nízkeho egoizmu.

Sexuálna láska je teda organické spojenie dvojakého prvku: telesného a duševného. Čo telo má krásne, zvodné, podmaňujúce a úchvatné, tu sa uplatňuje, aby vábilo, lákalo a sľubujúc sa ponúkalo. Na všetko sa hľadí len pod zorným uhlom tela. Badať to najmä u tých, čo neveria v Boha, čo sa odklonili s cestý jeho príkazov a nevšímajúc si nesmrteľnosti duše a záhrobných skutočností, prípadne aj tie si smyseľne predstavujú tak, ako Mohamedáni. Žijú len ľudským, pudovým, vlastne skôr zvieracím životom. Komu hmota je všetkým, pre toho telo býva jediným a výlučným činiteľom pohlavnej lásky.

Kde sa však otvorily všetky stavidlá sexuálnej lásky, tam duša, akoby ubitá, pomaly vypustí z rúk opraty, ktorými mala riadiť telo. Postupne nadobúda všetky prívlastky vášne, ba býva medzi vášňami najprudkejšia a najnebezpečnejšia. *Preto zo všetkých bojísk bojisko lásky je najstrašnejšie a to počtom svojich obetí, žalostnými a tragickými spôsobami ich pádu.*

Telo je slepá hmota, podliehajúca každej náhode. A čo je telesne priamejšie, bližšie pôsobí na smysly, vrúcnejšie a účinnejšie na city, ale pritom je povrchnejšie, ako duševné zážitky. Všetko, čo je telesné, je obmedzené, miestom, časom, rozsahom, intenzitou a počtom. Obmedzené je teda aj to, čo poskytuje telo. Ako v prírode nie je vždy máj, ako telo nie je vždy na vrcholku kvetúcej mladosti, tak ani pohlavie nie je vždy kvetom, nie je vždy jarou. To, čo ho ženie do kvetu a udržuje v ňom náladu jari, je krása a pôvab. Ale

ten je obmedzený, krátky a problematického trvania. Vychádzajúc od tela má pohlavná láska aj zákon presýtenia. Rýchlo mizne, presýti sa. No jej oheň však pohltí všetko, čím bol rozduchovaný a ostanú po ňom len spálené miesta, vychladnuté krátery, bezcenné škvary. Hnus je meno, ktorým sa vyjadruje všetko, čo sa v duši nahromadilo. *Hnus a nenávisť sú opačné póly smyselnej lásky.* „Zistil som, že trpkšia ako smrť, je žena“, hovorí Šalamún nie o žene, ale o nezriadenej láske, ktorú symbolizuje žena. A Šalamún poznal z vlastnej smutnej skúsenosti účinky smyselnej lásky. Všetko, čo počujeme o katastrofálnych „účinkoch lásky, o jej šílení“, o tej hanobnej žiarlivosti, nestálosti a klamnosti, ktoré ju nasledujú ako tieň, dá sa vysvetliť iba touto čiste telesnou stránkou lásky.

Treba sa teda pri láske opierať aj na iné hodnoty, ktoré budú mať svoju cenu aj vtedy, keď krása pominie a ktoré možno použiť na krotenie vášne a regulovanie pudu. Je iná složka pohlavnej lásky, ktorú však mnohí nechcú uznať, a ktorá jednako rozhoduje a panuje tak, že bez nej o pravej láske nemôže byť ani reči. Složka lásky, ktorá všetko ovláda, je vyššia duševná stránka: *je duša sama.* Jej podstatou je *obeta a zákon*; neklamnou značkou jej pravosti sú *božie prikázania.* Jej krása je ctnosť a to ctnosť hlboká ako studňa, bohatá ako život, kriesiaca ako prameň čerstvých vôd. Jej trvanie nestárnie, sila neochabuje a krása večne mladí. Duša všetko preniká; jej tichý krok nepozná záhubu, ide po ceste zákona a jej vyšší opravdivý život vtedy nepozná prekážok. Vzrast duše je mierny, ale neodolateľný, najmä keď sa napája z nevyčerpatelných prameňov večne živých vôd, vyvierajúcich zo srdca Spasiteľovho.

V tejto duševnej stránke je poistenie proti

nástrahám a nebezpečensvám pohlavia. V nej je záruka silného a múdreho ovládania pohlavia a vyvrcholenia všetkých krásnych a požehnaných vlastností, ktoré skrýva v sebe pre človeka. Iba ňou stáva sa pohlavná láska skutočnou láskou v celom šťastnom, budujúcom, živiacom a životnom význame (tohto veľkého slova. *U muža je väčšie nebezpečenstvo, že láska premení sa na smyselnosť; žena cíti a myslí ideálnejšie.* Ona pravidelne podriaďuje hmotnú vášeň mravnému citu, chvíľkovú rozkoš trvalému životnému šťastiu. *Pre ženu aj v láske duša je najvyššia hodnota, lebo si uvedomuje, že vytrvá i tam a aj vtedy, keď telo ochabne a nebude súce takrečeno na nič.*

Pohlavný pud bol daný jednotlivcovi na rozmnoženie a zachovanie ľudstva. *Je to síce pud fyzický, ale spadá aj do mravnej oblasti.* Telo má tu prvé slovo, ale beda, ak by malo aj posledné slovo. Beda, ak sa pohlavie oddelí od lásky a láska od zodpovednosti. Začne sa hlásať právo na materstve aj tam, kde nie je možná výchova dieťaťok, lebo nie je možná rodina. Skončí sa to obyčajne odovzdaním zákona pohlavia od úkonov čisto telesných, aby pri tom človek bol snižený na stupeň zvierat.

Medzi človekom a zvieraťom otvorenú priepasť tvorí nesmrteľná duša, obdarená rozumom a slobodnou vôľou, pre ktorú nejstuje telesný, teda ani pohlavný úkon, v ktorom by duša nemala podiel. Účasť na nich vyvolá smútok, ošklivosť a tajnú hanbu. Preto jej ten najsprostejší smilník hovorí o láske i tam, kde je od nej míle vzdialený, aby krásnym slovom zakryl „hanbu svojho hnusného skutku“. — Človek koná proti rozumu, keď sa oddáva slepému pudu, ktorý ho ženie k sexuálnemu pôžitku. Ľudské konanie i tu sa má vyznačovať rozumnosťou. Vždy koná proti prírode, keď s plným vedomím ničí poriadok hodnôt, určených prírodou, keď podradné veci

vynáša nad hlavné, ba dokonca hlavný cieľ podriaďuje podradnej hodnote.

Človek koná proti prirodzenosti rozumného tvora, keď oddeľuje sexuálnu rozkoš od plodnosti, aby sa mohol oddať slepej rozkoši. Každý umelý spôsob sexuálneho spojenia (aj v rámci zákonného manželstva), z ktorého nemôže povstať nový život, je protiprirodzený, ako aj porušenie plodiaceho pochodu. Živočích chráni pred podobnými zásahmi príroda a pud; človeka rozum a kultúra. Kultúrny tvor silou myšlienky a ducha má vedieť usporiadať vonkajšie veci a vtlačiť aj do hmoty, aj do smyslového erosu pomocou erosu duchovného známky vyššie a mnoho vznešenejšieho, ušľachtilejšieho života.

Vyznavačom teórie *voľnej lásky* by sme mohli odpovedať, ak sú prístupní vážnym úvahám, že ľudia môžu byť voľní len vo vášni, ale v láske nikdy. Lebo kto miluje, je nemožné, aby duševne ostal voľný. Láska ho viaže k milovanej osobe. *A čím je väčšia láska, tým sú tuhšie jej okovy. Smysel lásky sa odhaľuje až vo vernosti, v ktorej sa prejavuje hodnotenie milovanej osoby nad všetky ostatné.* Kto teda nemá úctu, nemôže mať ani lásku, lebo uznanie a úcta osoby klesá stratou príťažlivosti a vernosti k nej. Šľachetné a duševným bohatstvom oplývajúce duše cítia potrebu, aby ich láska vzhľadom na vernosť a zodpovednosť bola viazaná prísahou manželskej vernosti. Je to sväzok, ktorým majú sputať vášne, aby všetka ich sila bola sústredená, upevnená, odvádzaná a využitá len v prospech rodinného sväzku a nebola oslabovaná výhľadmi a nádejami na prípadné uvoľnenie, sústredená na nový predmet, na inú osobu.

Ak by teória pohlavného vyžitia a voľnej lásky bola potrebnou a prirodzenou požiadavkou tela a zárukou jeho zdravia, nuž musela

by mu prinášať zdokonalenie, rozvoj a zdravý vývin. No v praktickom živote pozorujeme pravý opak. Oslabuje nielen telo, ale aj duševné a mravné sily. Nemierne hovenie sexuálnym vášňam predčasne zmení aj najsilnejší organizmus na zlomok. Bude z neho už iba zvyšok predmetu kedysi umeleckej hodnoty, no nikdy nie súhrou dokonalosti umeleckého diela.

DO VÝŠAV.

Prečo bol človek stvorený.

Svätý Ján Zlatoústý.

Nie aby sme jedli, pili a sa obliekali; nie preto sme stvorení, ale aby sme utekali pred hriechom — k múdrosti, oblečení v cnosti, dosiahnúc božskej lásky. Teda nie preto sme sa narodili, aby sme jedli a pili, ale z iných, omnoho väčších príčin Boh stvoril človeka. Pri jeho stvorení takto prehovoril: Stvoríme človeka podľa nášho obrazu a podoby. Stali sme sa podobnými Bohu — nie vtedy, keď jeme, pijeme, alebo sa obliekame (Boh neje, nepije ani sa neoblieka), ale keď sa vyznačujeme v spravodlivosti, v láske k bližnému, v dobrotivosti, v skromnosti a v zachovávaní všetkých ctností. Veď jedenie a pitie máme spoločné so zvieratmi a len v tom druhom sme vyšší.

Znamenia kríža oddeľuje veriacich od neveriacich.

Svätý Ján Damascenský.

Toto znamenie nám bolo dané na spôsob židovskej obriezky. Skrz kríž sa my, veriaci, odlišujeme od neveriacich a tak sa poznáme navzájom. Kríž je štítom, zbraňou a ochranou proti diablu. Je znamením, aby sa nás nedotkol trestajúci prst — ako je napísané v Písme. Je povzbudením pre zúfajúcich, podporou tých, čo stoja, oporou nemocných, palicou pastierov, cieľom pokroku, vodcom váhajúcich, spásou duše i tela. Je porážkou všetkých zlôb, príčina všetkých dobier, zatratením hriechu, vzkriesením života, stromom života večného.

Z gréckeho oroginálu preložil: J. P.

Boh nie je pôvodcom zla.

Svätý Bazil.

Boh stvoril telo, ale nie chorobu; je pôvodcom duše, ale nie hriechu. Duša sa stala zlou, keď sa odklonila od toho, čo má podľa svojej prirodzenosti. Adam bol kedysi hore, nie čo sa týka miesta, ale pozdvihnutím duše. Prečo nemal hneď odev? Preto, lebo mu nepatrilo ani z dôvodov fyzických ani z estetických. Fyzicky je vlastný zvieratám, ako je perie, srst, alebo hrúbka kože, tieto môžu chrániť pred zimou alebo mierniť horúčosť; človekoví podobne patrilo pre lásku k Bohu prispieť primeraným darom k odmene.

Ž I V O T.

Dva tábory.

Priepasť, čo rozdeľuje svet na dva tábory, je denne širšia a hlbšia. Na jednej strane oheň a láska, na druhej nenávisť, ktorá denne rastie a prudko ničí vlažnosť tých, čo by chceli stáť akosi uprostred. Na jednej strane vidíme tých, čo popierajú Boha, ohlášajú boj medzi národmi, tí, čo sa nikdy nevedia nasýtiť slávou a nadvládou a chcú rozžať na všetky strany pochodeň nenávisťi a ničenia. A na strane druhej sú tí, čo si vážia svätý boží zákon, čo túžia po živote z lásky, tí, v ktorých srdci majú miesta všetky národy, tí, čo chcú priniesť národom celého sveta Evanjelium lásky. Tí prví myslia iba na boj, lebo túžia iba po dobrách tejto zeme. Tí druhí nemôžu sa nimi nasýtiť, lebo pozemské dobrá vyhadávajú iba ako rebrík, ktorým by vystúpili do neba. Pius XII.

Prekážky medzinárodného pokoja.

Slávnostné prehlásenia, smluvy a listiny spoločnosti národov nebudú mať nijaký vplyv na pokoj, ak nebudú postavené na dobrej vôli všetkých. No dobrej vôli stoja v ceste niektoré prekážky. Jedna z najväčších prekážok je užívanie tých istých výrazov v Spoločnosti, no v celkom inom smysle. Zdá sa to trochu čudné zdôrazňovať, aby medzinárodná spoločnosť hovorila tou istou rečou. Nuž, hľadte! Keď napríklad vravíme o demokracii, tomuto slovu musíme všetci rovnako rozumieť a ho vysvetľovať. Keď je reč o bezpečnosti, rovnako musíme sa starať o bezpečnosť všetkých ná-

rodov, najmä malých. Keď hovoríme o slobode, načim myslieť na slobodu všetkých a nielen na slobodu jednej strany, ktorá chce vládnuť. A keď je reč o dôvere, je nevyhnutné, aby toto slovo neznamenal iba dôveru iných k nám, lež aj našu dôveru k iným.

Duch dobrej vôle nebude tam, kde národy majú záujem iba o zväčšenie vlastného územia, alebo vedú politiku sebeckú, ktorej cieľ je: biť sa o osobné záujmy. Duch dobrej vôle zavládne iba vtedy, ak všetky národy sa rozhodnú zaujímať sa o vospolné dobro všetkých. Tak, ako štát jestvuje pre vospolné dobro občanov, tak aj medzinárodná spoločnosť národov má sa starať o vospolné dobro všetkých národov. Videli sme smutné následky útočného vlastenectva. Keď naozaj túžime po lepšom medzinárodnom poriadku, potrebujeme ducha spravodlivosti, pravdy a lásky.

Kardinál Griffin, Westminster.

Percentá.

V teórii uznávame, že akosť, hodnota, viac zaváži ako množstvo. Preto zdôrazňujeme — napríklad v spolkoch — že lepšie je mať menej ale dobrých a súcích ľudí, charaktery, ako veľa zlých. O tejto pravde dnes často píše aj denná tlač. No jednako, keď ide o duchovnú alebo akúkoľvek prevahu, vyrukujeme s percentami. Nás je toľko a vás iba toľko. My sme dostali toľko percient hlasov, vy len nepatrnú menšinu. Nás je viacej, ako vás atď. Prakticky teda vidíme, že percentá majú prevahu a teda aj vplyv na spoločenský život. Sú to akési percentové preteky. A je to aj správne a demokratické, lebo väčšina má rozhodovať, ak chceme byť demokraticky dôslední. No aj pri percentovej väčšine akosť nie je vecou druhodarou, ba naopak! Práve mravná súcosť a duchovná veľkosť dáva aj fyzickej väčšine legitimáciu na prvenstvo a mravnú oprávnenosť rozhodovať. A toto musí si dobre uvedomiť každý katolíik. My dnes vieme, že tvoríme väčšinu, teda „percentá“ sú na našej strane. Ale aj to vieme, že katolíicky dynamizmus je hodnota, ktorú doposiaľ nič nevedelo na svete nahradiť. Teda v našich rukách je zdroj prirodzeného aj nadprirodzeného šťastia pre jednotlivca aj pre spoločnosť. Co sa teda od nás žiada? Žiada sa, aby hodnoty rýdzeho katolicizmu boly v nás takrečeno vtelené, aby každý z nás reprezentoval nielen percentuálne, lež vnútorne a životom vždy sviežu, živú a omladzujúcu silu svetového kresťanstva, na čele ktorého stojí rímsky pápež. Toto katolíicke kresťanstvo v našej duši bude silou, ktorú na kilometre budú obchádzať aj mocnosti pekla.

Dr. Müller.

Cirkevný príkaz pôstu.

V protikatolíckych kruhoch považujú cirkevné nariadenia ako výraz disciplinárnej ľubovôle, ako pravidlá priameho popierania života, ako podnet k neprirodzeným alebo celkom protiprirodzeným praktikám: Myslíme tu predovšetkým na príkaz pôstu. Celkom odhliadnuc od biblického odôvodnenia pôstu treba povedať: „Občasná zdržanlivosť od jedenia a pitia pokladala sa a pokladá sa skoro vo všetkých náboženstvách ako duševné cvičenie, ako prostriedok duchovného sebauzdenia, ako postup v ctnosti, ako uplatnenie ducha nad telom.“ Ale takto záporne posudzovaný pôst má aj kladne zdravotný cieľ. Zdržanlivosť je matka zdravia, povedal už svätý Hieronym; ba aj v samom svätom Písme sa podobne hovorí: „Kto je striedmy, pridá si života.“¹ Sú to staré pravdy, ktoré moderné lekárstvo znova potvrdzuje, ba hovorí priamo o pôstnom liečení. Učí, že cirkevný príkaz pôstu nie je týraním ľudí alebo stredoveký krutý prostriedok, ako seba urobiť ohybným. Začína chápať hlboký význam pôstnej prefácie: „Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris et prae-mia...“ (Ty telesným pôstom hriech potláčaš, ducha povznášaš, sily a odmeny dávaš.) Len ten človek, ktorý vie premôcť svoje náruživosti, prevládze napr. určité neurózy.

Eichstadtský cirkevný list zo dňa 19. II. 1936 posbieral úsudky slávnych lekárov o hodnote zdravia, nuž vystihuje smysel pôstu v jeho kladnom vzťahu k životu. Predovšetkým poukazuje na knihu univerzitného prof. Günthera: „*Die wissenschaftlichen Grundlagen der Hunger- und Durstkurzen.*“ Günther poznamenáva, že napr. lámka je jeden z následkov presycovania. Počas lámkových záchvatov možno viacdňovým pôstom doceliť rýchle zlepšenie pravidelnej výmeny látok. Pri lámke je veľmi užitočné periodické zamieňanie pôstneho dňa s ovocím (denne 1 kg. ovocia).

Pri cukrovke tiež osoží pôst. Najznámejší odborník von Noorden varuje od presycovania sa cukrovinkami. Odporúča liečenie, ktoré začína 30—40 hodinovými periodami hladu pri ležaní v posteli. Podľa jeho odhadu čas klinického ošetrovania touto metódou sa priemerne skráti s 25 na 18 dní. V neskoršom štádiu priebeh liečenia treba zameniť hladové dni s dňami so slabým jedlom. (Zelenina, ovocie atď.) Pri ťažších prípadoch cukrovky nechal von Noorden svojich pacientov často 2—4 dni celkom hladných a odporúčal

¹ Sirach, 37, 34.

len hojne vody a niečo alkoholu. O obličkových chorobách hovorí vyššie spomenutý prof. Günther: „Od čias frankfurtského špecialistu obličkových chorôb Volharda, pre úplnú karenciu v prvých dňoch tejto akútnej glomerulofritidy nastúpi s vedeckým odôvodnením, že takto nasleduje odvodnenie a uvoľnenie obličkovej tkaniny, podarilo sa v mnohých klinikách zistiť účinnosť tohto liečenia. Tiež pri chronickom zapálení obličiek možno docieľiť priaznivého výsledku suchou diétou. Podobne platí o žalúdočných a črevných chorobách. Pri všetkých nebezpečných onemocneniach črevného traktu, zdá sa nám samozrejším v prvých dňoch úplná zdržanlivosť od jedla.“

Pri žalúdočnom vrede podľa ťažkosti prípadu je všeobecne prísne nariadenie 1—3 pôstnych dní. Pri žlčových kamienkoch pri záchvate viacdňový hlad je najlepším prostriedkom. Pri dispozícii žlčových kamienkov je bezpochyby najlepšie chrániť sa nadvýživou a mohla by byť užitočná už od *Naumanna* odporúčaná strava bohatá na ovocie, prípadne zavedenie ovocných dní. Bazedová choroba stojí v úzkom spojení s otázkou výživy. Skúsenosti počas podvýživy a za svetovej vojny nás naučily, že skromná strava, najmä slabá na bielkoviny a tuky, zmenší veľkosť tejto choroby. (Všetky citáty z vyššie uvedenej knihy prof. Günthera.)

Srdečné vady, epilepsia, nervové choroby sú tiež liečené pôstom. Čo sa týka horúčky, Dr. *Kuttroff-Ulm* hovorí: „Chorý sa nechá niekoľko dní hladovať, súčasne sa telo oslobodí od starej hliene výdatnými črevnými kristírmí, potom chorý dostane len ovocné šťavy, surové alebo rozvarené ovocie a iba od 5. alebo 6. dňa zemiaky a zeleninu.“

Či je to zázrak voči (od prirodzenej liečby, konečne už od desaťročí hlásaných) lekárske poznatkom a skúsenostiam, keď azda úplne bez mäsa žijúci a silno sa pôstiaci trapisti skoro všetci dosahujú 90 rokov, zväčša ušetrení od určitých chorôb (porážka, vodňачka, kamienky a rakovina)? Starí pustovníci často prekročili vek 100 rokov. Antický praded lekárov, známy Hippokrates, dožil sa 140 rokov. Prečo? Pretože, ako sám povedal, nikdy sa dosýta nenajedol.

Dr. Haveman.

Henrich Lecordaire.

V jesennom období spomínalo obnovené Francúzsko na veľkého Lacordaira. Opustil vlast, — ktorú tak miloval a za ktorú takým zápalom pracoval — 21. novembra. Aspoň v krátkosti spomenieme aj my jeho životné cesty.

Mladý Henrich stratil vieru na štúdiách v Dijone. Ako právnik začína svoju kariéru na parížskom súdnom dvore. Keď však lepšie spoznal život západného zdegenerovaného veľmesta, zhnusil sa mu. Šľachetné srdce hľadá vyššie hodnoty. Lady sa prelomily. Milosť pôsobila. Mladý právnik tvrdošijne skúma dôvod za dôvodom až na udivenie priateľov — kľaká na kolená a píše matke, že vstupuje do seminára. Nezadlho po jeho vysviacke sa uprázdnilo miesto v najvyššom súdnom tribunáli: v Ríme a predstavení jeho vyhľadli. On však toto vyznamenanie skromne odmieta: Keby som túžil po cti a sláve, zostal by som vo svete. Prosim vás, nemyslite už na mňa.

Nezadlho sa dostáva do reakcie časopysu *L' Avenir*, kde sa grupovali obrancovia katolíckych záujmov a ostro bifagovali každú krivdu so strany vládných činiteľov. Po útokoch na revue a po jej zastavení stáva sa špirituálom rehoľných sestier. Odmieta katedru na katolíckej univerzite v Louvaine, neprijíma ani redaktorstvo tvoriaceho sa Univerzu. No vyhoval však, keď ho riaditeľ Stanislavovho ústavu v Paríži požiada o konferencie. Moderný Cicero vzbudil na seba pozornosť a údiv — až mu vláda konferencie zakázala. Duch však veje slobodne. Abbé Lacordaire vystupuje na slávnú kazateľnicu v Notre-Dame. Posluháčstvo je postré a kritické. Pozorne ho počúvajú veriaci, liberáli, absolutisti, ateisti, racionalisti, materialisti i autonómni. A jeho zunivý hlas sa vznáša ku klenbám nádhernej katedrály a vpija sa do smädných duší: Ste Francúzi? I ja som. Filozofii? Ja tiež. Ste slobodní a hrdí? Ja viacej, ako vy. A to všetko vás nespasí. Nie ste súci vyliečiť, zachrániť a obšfastniť spoločnosť. Je však, kto to koná už 1700 rokov. Hľa, opovrhovaná a predsa slávna Cirkev katolícka.

Hvezda sa zaskveje, ale potom ustupuje do rímskej samoty. Dozrieva myšlienka vstúpiť do rehole. Voľba: **dominikáni** či **jezuiti**. Dáva prednosť demokratickejšej ústave dominikánov pred vojenskou jezuitskou. A Lacordaire oblieka v historickom kláštore S. Maria sopra Minerva biely habit. Nik ešte vtedy netušil, že o pár rokov sa stane z neho veľký reformátor dominikánskej rehole vo Francúzsku. Jeho činnosť však presahovala i ďalej — obľúbený kazateľ stáva sa poslancom revolučného parlamentu. Jeho pričinením sa objavuje na žurnalistickom obzore *L'Ére nouvelle*. Tu sa rodili katolícki žurnalisti. A následok — pri voľbách sa bije o Lacordaire osem volebných okresov. V samom Paríži dostáva 60.000 hlasov. Vstupuje do parlamentu v bielom habite a za jasotu davu. Sadá si na posledné miesto... **Katolíck, kňaz, rehoľ-**

ník — priznáva sa otvorene za republikánsku ústavu. Aký prelom to znamenalo vtedy, ťažko nám pochopiť. Nato bol súci Lacordairov univerzálny duch.

Bystrý jeho um však spozoroval politické zákulisie a podlý spôsob boja sa mu znechutil. Vzdal sa poslanectva a ník ho nemohol prehovoríť. Ešte raz však zasiahne do verejnosti — a francúzska akadémia ho prijíma medzi štyridsiatich nesmrteľných...

Lacordaire slabne a opúšťa zarmútených mladých katolíckych nadšencov so slovami: Otvor mi, Pane, otvor...

Dobre padne dnes, pri víťaznom postupe katolíckeho Francúzska nazrieť do jeho bohatej minulosti a čerpať posilu a poučenie. **Križan.**

Gabriela d'Annunzio v katolíckom posúdení.

Prof. Agostino Stocchetti v Miláne pokusil sa posúdiť s katolíckeho stanoviska tvorbu nedávno zomrelého básnika Gabriele d'Annunzio. Napísal toto: „D' Annunzio bol a zostáva básnikom, ktorý nemohol a nechcel nič inšie líčiť, ako svoje vlastné ja. To robil dokonale majstrovsky v slovách a obrazoch, ktoré prinášaly s neprekonateľným a nenapodobiteľným spôsobom vždy znova a znova jednu a tú istú tému v líčení, totiž vnútorné zmeny a búrky jednorázového a jedinečného života, ktorý, pravda, hoc boli vonkajšie otrasy, v podstate zostal tým istým. V tom neprekonateľnom majstrovstve pretvoríť všetky svoje diela vo veľkolepý denník svojho osobného života spochívaj jeho veľkosť, ale i jeho ohraničenosť. K zákonom vesmíru, do ríše večných ideí jeho kolísajúci duch nemohol postúpiť. Tak ostalo jeho životné dielo zajaté v úzkej študovni. Bol majstrom alchymie slov, nevyčerpatelný vo vytváraní vždy nových obrazov, ktoré však, ako všetko tu na zemi, nosily už v sebe vždy zárodok smrti. K samému životu, k jeho bohatstvám a najhlbším tajom nemohol nikdy preniknúť. Bolesť nemohla vykúpiť jeho dušu, láska sa uňho nejavi v svojej čirej nebeskej čistote. Celá jeho básnická tvorba je takrečeno divadlom, ktorého jediným hercom, hoc sa úlohy často menily, bol vždy jediný a ten istý: Gabriele d'Annunzio. **Idey viery, náboženstva, čistoty, vykúpenia opovrhoval jeho duch.** A tak ostáva v ňom aj technicky najdokonalejšie umenie vždy zas a zas v nížinách zemskeho-ludského“. — Potom pisateľ sa zmieňuje o ohromnom vplyve, ktorý mal básnik na prebudenie národa a pretvorenie Talianska po vojne a zakončuje svoj úsudok slovami: — „Nie bez úprimného žiaľu musíme priznať, že Gabri-

ele d'Annunzio ako básnik istý čas svojho života väzol v protikresťanskom duchu a preto ho nemôžeme začleniť do odboru nášho katolíckeho písomníctva. Niekedy môže zaznievať v jeho dielach aj náboženská nôta; k nadprirodzenému kresťanskému náboženstvu nenašiel cestu". — Všetky nesprávne nádeje, ktoré niekto v tom smysle mohol prechovávať, sa zničia jasným priznaním samého básnika, ktorý raz píše: Môj múdry syn a moje vlastné pery sa nenaučily vyslovovať meno — Otec — v modlitbe. A. L.

LITERATÚRA.

J. E. Dr. KAROL KMETKO 25 ROKOV BISKUPOM V NITRE. Str. 129 a 16 obrázkových príloh. Cena 30 Kčs. Objednávky prijíma Dr. Vojtech Bucko, Bratislava, Gajova 9. — Štvrtstoročná apoštolská činnosť J. E. arcibiskupa Dr. Kmetku v nitrianskom biskupstve je duchovnou drahocennou perlou v dejinách tohoto biskupstva. Najbližší spolupracovníci pána arcibiskupa podávajú v tomto Sborníku prehľad jeho bohatej arcipastierskej činnosti, ktorá bola naozaj všestranná. Keď všetko sledujeme krok za krokom, nakoniec povieme iba toto: Ruka Pánova bola s ním. Knihu vrele odporúčam všetkým smeristom. Na dnešné pomery je až veľmi lacná, preto objednajte si ju, kým zásoba stačí. -er.

PIERO BARGELLINI: *Svätý Bernardín Sienský*. Z taliančiny preložil M. Lucký, OFM. Nákladom Serafínskeho sveta v Kremnici. Str. 263; broš. 50 Kčs. Veľké svetlo z rodiny svätého Františka, ktoré aj v súčasných temnotách prakticky odкрýva všeľudské hodnoty. Tento životopis vás povzbudí k vrúcnnej láske k nebeskému Otcovi. A táto láska toľkým chýba... -er.

VLADIMÍR PLICKA—JÁN DOMASTA: *Slovenské historické povesti*. Sv. 3: Zbojníci. Str. 182; viaz. 66 Kčs. Sv. 4: Na úsvite. Str. 179; viaz. 66 Kčs. Vydal SSV v Trnave 1945. Naši známi autori historických povestí načreli do slávnej slovenskej minulosti a vyniesli na božie svetlo v týchto dvoch knihách veľké národné aj náboženské činy našich predkov. V povestiach je zastúpené celé Slovensko. Kniha pre mládež, ktorá musí byť hrdá na svoju slovenskú minulosť. -er.

JÁN ALDA—JÁN HENRIK: *Súl nad zlato*, Broš. 111.—Kčs. ČENĚK SOVÁK—VOJTECH KUBAŠTA: *Zvíratka a sedm loupežníků*. Broš. 87 Kčs. Vydalo Nakladatelstvo Vyšehrad v Prahe 1945. Veršované pohádky pre deti s krásnymi viacfarebnými vyobrazeniami. Vonkajšia úprava kníh vzorná. -er.